

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

อรนุช ใจมจตุรงค์

25 ก.ย. 2550
224828 TH 0018209

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารทั่วไป

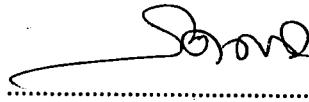
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

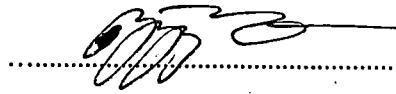
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร และคณะกรรมการควบคุมมาตรฐาน
วิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร ได้พิจารณาปัญหาพิเศษฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไปของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

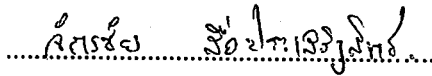
(อาจารย์รักกิจ ศรีสรินทร์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

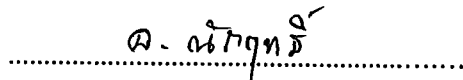
(ดร.นันทวัน อินทชาติ)

ประธานกรรมการ

กรรมการ

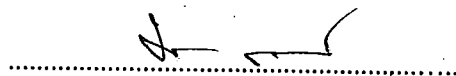
(อาจารย์จักรชัย สือประเสริฐสิทธิ)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์เอกลักษณ์ นัตถุทธิ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(รองศาสตราจารย์สรุติ สุกรัตน์)

วันที่ 31 เดือน มกราคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” สำเร็จลงด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์รักกิจ ศรีสรินทร์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานเขตประเวศ รวมถึงประธานคณะกรรมการชุมชน รองประธานคณะกรรมการการชุมชนและประชาชนในพื้นที่เขตประเวศทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลในการทำปัญหาพิเศษฉบับนี้เสร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของประเทศต่อไปในอนาคต

อรนุช ใจมจตุรงค์

ชื่อปัญหาพิเศษ	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียนปัญหาพิเศษ	อรนุช ใจมจตุรงค์
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทั่วไป)
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสิ่งที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ใน 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตประเวศ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ไม่แตกต่างกัน 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
สารบัญ.....	๑
สารบัญตาราง	๗
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
สมมติฐานในการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	24
สภากรุงเทพมหานคร.....	28
ข้อมูลเขตประเทศ	34
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	42
ขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือ	44
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	48
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามตัวแปร	53
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	5
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการศึกษา	59
อภิปรายผล.....	62
ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก.....	68
ประวัติย่อของผู้เขียนปัญหาพิเศษ.....	78

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	46
2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรายข้อ	48
3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งรายข้อ.....	51
4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	53
5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ.....	53
6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ	54
7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
8 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	55
9 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	55
10 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสมาชิกพรรคการเมือง.....	56
11 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร	56
12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	57
13 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	57

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	36

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้าบริหารท้องถิ่น โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมาใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมายหมาย (โกวิท พวงงาม, 2546, หน้า 1) การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการแสดงทางด้านสิทธิเสรีภาพความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเองให้มโนนโยบายในการบริหารงานในรูปแบบใด ต้องการให้มีการพัฒนาท้องถิ่นหรือประเทศไปในทิศทางใด และต้องการผู้แทนของตนเองที่มีคุณลักษณะเช่นใด (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544, หน้า 18) ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประเทศในระบอบประชาธิปไตย จะเป็นการสะท้อนถึงอิสระทางด้านความคิดของประชาชน รวมถึงพฤติกรรมทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ว่าแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะเช่นใด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนโดยตรงที่ทุกคนมีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละระดับ ได้ทำหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ถ้าบุคคลใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหน้าที่ของตนเอง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรจะต้องถูกตัดสิทธิ ด้านอื่น ๆ ตามกฎหมาย (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2546, หน้า 1) แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นอย่างยิ่ง

เขตประเวศ เป็น 1 ใน 50 เขตปกครองของกรุงเทพมหานคร แบ่งการปกครองออกเป็น 3 แขวง ได้แก่ แขวงประเวศ แขวงหนองบอน และแขวงดอกไม้ ประชากร จำนวน 130,083 คน (สำนักงานเขตประเวศ, 2548, หน้า 1) จากการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เมื่อครั้งที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น จำนวน 83,774 คน มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 49,091 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60 (สำนักงานเขตประเวศ, 2548, หน้า 3) จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามีประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนร้อยละของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งประเทศที่มีจำนวนมากถึงร้อยละ 64.25 ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องหาสาเหตุว่าเพราะเหตุใดประชาชนจึงให้ความสนใจมาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อย เพื่อหาแนวทางในการรณรงค์ให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพราะสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ

ในการควบคุมการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร และมีหน้าที่ในการออกกฎหมายท้องถิ่นให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม รวมทั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครถือได้ว่าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป

ชุมชนในเขตประเทศ มีจำนวนมากถึง 32 ชุมชน มีประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 27,052 คน (สำนักงานเขตประเทศ, 2548, หน้า 3) ซึ่งประชากรเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาเขตประเทศ และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นที่มีความสำคัญในฐานะที่เป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับ “รากหญ้า” เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย และเป็นเรื่องที่น่าคิดว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตประเทศ มีพฤติกรรมการเลือกตั้งในลักษณะเช่นใด มีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมแรง ร่วมใจกันในการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเทศ ทั้งนี้มุ่งหวังว่าข้อมูลที่ได้รับจะนำมาปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเทศ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเทศ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเทศ ใน 2 ด้าน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ และการใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 20 – 24 สิงหาคม 2548

3. ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในชุมชนพื้นที่เขตประเวศ กรุงเทพมหานครเท่านั้น

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
7. ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าไปมีบทบาทและพฤติกรรม เช่น การคิด การพูด การแสดงออก การใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตามระบอบประชาธิปไตย โดยแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เขตได้รับ การวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ให้ประชาชนได้รับทราบ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร การแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา

กรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัคร มีส่วนร่วมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความศรัทธาในอุดมการศึกษาของผู้สมัคร และมีความศรัทธาในประสบการณ์ของตัวผู้สมัคร เป็นต้น

สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หมายถึง ตัวแทนของประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี มีบทบาทและหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติในการถ่วงดุลอำนาจในการทำงานของฝ่ายบริหารกรุงเทพมหานคร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จำนวน 61 คน ในสภากรุงเทพมหานคร

เขตประเวศ หมายถึง 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้อำนวยการเขตเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ระดับ 9 เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตประเวศ ทำหน้าที่ในการให้บริการประชาชน บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย

ชุมชน หมายถึง แหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตประเวศ ที่มีสภาพเสื่อมโทรม มีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน สภาพการตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างแออัด มีคุณภาพชีวิตต่ำ ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และจิตใจ

การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่ตนเองต้องการ

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ และข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
2. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา หรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเป็นแนวทางในการรณรงค์ให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และให้มีสถิติในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ" ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
3. สภากรุงเทพมหานคร
4. สถิติเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร
5. ข้อมูลเขตประเวศ
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลในทางปฏิบัติเมื่อครบรอบ 6 ปี ของการปฏิรูปการเมือง

ความนำ

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ต้องการปฏิรูปการเมือง โดยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก่อนการปฏิรูปการเมืองนั้นมีปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เรียกว่า "การเมืองของนักการเมือง" พลเมืองเจ้าของประเทศซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีสติและเสรีภาพน้อย ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองเลย เป็นการเมืองของนักการเมืองหรือที่เรียกในทางวิชาการว่า "ระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนราษฎร" (representative democracy) เท่านั้น เจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการเปลี่ยนการเมืองของนักการเมืองให้เป็น "การเมืองของพลเมือง" โดยการเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้พลเมือง และปรับประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนเป็นประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วม

ของพลเมือง 4 บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริง ในทางปฏิบัตินับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีระยะเวลาครบ 6 ปีแล้วว่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแค่ไหน เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่อย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ไวเนอร์ (Weiner) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (political participation) หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเข้าไปในระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติก็ตาม

ไน และเวอร์บาร์ (Nie & Verba) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมือง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการบริหาร หรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ”

จันทนา สุทธิจารี ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ”

จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น มีลักษณะที่รวมกันสองประการ คือ ต้องเป็นไปตามความสมัครใจ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ และมีลักษณะที่ต่างกันประการหนึ่งคือ ไวเนอร์ (Weiner) เห็นว่า กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้ แต่ขณะที่นักวิชาการอีกสองท่านเห็นว่า ต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้

วิวัฒนาการของรัฐและการปกครองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สามารถจัดแบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนได้ 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง (ruler and ruled)

โดยที่วิวัฒนาการของรัฐและการปกครองนับแต่สมัยกรีก โดยเฉพาะนครรัฐเอเธนส์ถือว่าชาวกรีกเป็นพลเมืองที่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองโดยตรง แต่เมื่อประชาชนมีจำนวนมากขึ้นรูปแบบการปกครองได้เปลี่ยน โดยเป็นการให้อำนาจกับผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาด ซึ่งเริ่มตั้งแต่

สมัยจักรวรรดิโรมันแล้วเข้าสู่ยุคกลางที่ถูกครอบงำโดยศาสนจักร ต่อมาพวกปัญญาชนก็พาออกจากยุคกลาง หรือยุคมืดสู่ยุคฟื้นฟู และยุคแห่งแสงสว่าง เมื่อเกิดรัฐ-ชาติ (nation-state) ขึ้นในยุโรปราวคริสต์ศตวรรษที่ 17 ทำให้อำนาจในการปกครองรัฐได้เปลี่ยนมือจากสันตะปาปา (pope) มาสู่กษัตริย์ (king) ซึ่งลักษณะการปกครองแบบนี้ฐานะของผู้ปกครองมีเหนือกว่า และสำคัญกว่าผู้ถูกปกครองเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองเป็นผู้ชี้แนะให้ประชาชนในฐานะผู้ถูกปกครองต้องปฏิบัติตาม ถ้าผู้ปกครองทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นที่ตั้ง ก็ได้ชื่อว่าเป็นการปกครองแบบราชาธิปไตย (absolute monarchy) ในทางตรงกันข้ามหากการปกครองเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นการปกครองแบบทรราชย์ (tyranny) ระบบการปกครองดังกล่าวประชาชนแทบไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเลย

2. รูปแบบความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน (representative government)

หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การปฏิวัติในอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. 1688 การปฏิวัติในอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1776 และการปฏิวัติในฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. 1789 มีผลทำให้กระแสของลัทธิประชาธิปไตยได้แพร่หลายไปยังรัฐต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคของโลก ส่งผลต่อการทำลายศูนย์กลางการควบคุม และการผูกขาดอำนาจรัฐของบุคคลหรือคณะบุคคล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนแบบ “ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง” เปลี่ยนมาเป็นแบบการปกครองระบอบผู้แทน (representative government)

สาระสำคัญของความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน คือ อำนาจอธิปไตยที่เรียกกันว่า อำนาจอธิปไตย (sovereignty) นั้นเป็นของประชาชน (popular sovereignty) แต่ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยตรงดังเช่นสมัยนครรัฐเอเธนส์ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมากขึ้น จึงต้องมีการมอบอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของประชาชนให้กับตัวแทนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน จึงเรียกว่า “ผู้แทนราษฎร” ลักษณะสำคัญของการปกครองโดยผู้แทน ประกอบด้วย 1) ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยของตนให้ตัวแทนไปใช้แทนตน 2) การมอบอำนาจอธิปไตยต้องผ่านกระบวนการ “เลือกตั้ง” (election) ภายใต้ระบบการแข่งขัน (competition) 3) ตัวแทนของประชาชนมีอำนาจจำกัดตามที่กฎหมาย (รัฐธรรมนูญ) กำหนดไว้เท่านั้น 4) เป็นการมอบอำนาจให้กับผู้แทนอย่างมีเงื่อนไข หากผู้แทนใช้อำนาจนอกขอบเขตของกฎหมาย ใช้อำนาจโดยพลการ หรือโดยบิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมเรียกอำนาจคืนได้

อย่างไรก็ดี การปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทนที่เกิดขึ้นในสังคมต่าง ๆ มีข้อบกพร่องและจุดอ่อนอยู่หลายประการ มีการวิพากษ์ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน อาทิเช่น มีคำกล่าวว่าเป็นการปกครองของนายทุน คนกลุ่มน้อยสามารถผูกขาดอำนาจ เป็นต้น

3. รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative politics)

ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตย โดยผู้แทนได้ส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นักวิชาการจึงได้เสนอทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาละจุดอ่อนของระบบประชาธิปไตยโดยผู้แทน โดยการเสนอระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาทดแทน หลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอแม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็น "ตัวแทน" แล้วก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ และแทรกแซงการทำหน้าที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ โดยสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 4 ลักษณะ คือ

3.1 การเรียกคืนอำนาจโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่ง (recall) เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของประชาชน ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชน หากปรากฏว่าผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะ "ตัวแทน" มิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้อง หรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยทุจริต หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้รับมอบไปนั้นกลับคืนมา โดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งได้

3.2 การริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) เป็นการทดแทนการทำหน้าที่ของผู้แทนของประชาชน หรือเป็นการเสริมการทำหน้าที่ของตัวแทนประชาชน ประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบาย ร่างกฎหมาย รวมทั้งมาตรการใหม่ ๆ เองได้ หากว่าตัวแทนของประชาชนไม่เสนอหรือเสนอแล้วแต่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

3.3 การประชาพิจารณ์ (public hearings) เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู ตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของตัวแทนของประชาชน ในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมาย หรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใด ๆ ก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนการออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการนั้น ๆ ได้

3.4 การแสดงประชามติ (referendum หรือ plebisite) ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญ หรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า ฯลฯ ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถเรียกร้องให้รัฐบาลฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมาย หรือดำเนินการสำคัญ ๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติ เพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายประการด้วยกัน เช่น สิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (มาตรา 105) สิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา 107 และมาตรา 125) สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (มาตรา 170) สิทธิการออกเสียงประชามติ (มาตรา 214) สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา 304) สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น (มาตรา 286) สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น (มาตรา 287) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (มาตรา 59) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของรัฐ (มาตรา 60) สิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา 46) เป็นต้น จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายเรื่อง แต่ผู้เขียนขอเสนอรายละเอียดในบทความนี้ เฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 6 ประการเท่านั้น คือ ก.) สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ข.) สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ค.) สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ง.) สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น จ.) สิทธิการออกเสียงประชามติ และ .ด) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 6 ประการนี้ เป็นการออกแบบใหม่ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการปฏิรูปการเมืองให้เป็นการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative politics) โดยนำหลักการถอดถอน (recall) หลักการริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) หลักการประชาพิจารณ์ (public hearings) และหลักการแสดงประชามติ (referendum) มากำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ก. สิทธิการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 170 ว่า "ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้ คำร้องขอต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" และได้มีการตราพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2542 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย ดังนี้

1. ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในวันที่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย การเสนอกฎหมายต้องจัดทำตามรูปแบบร่างพระราชบัญญัติ โดยต้องมีหลักการเกี่ยวกับ

เรื่องที่บัญญัติในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และต้องมีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ รวมทั้งมี บทบัญญัติแบ่งเป็นมาตราเพียงพอที่จะเข้าใจได้ 9 สำหรับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามหมวด 3 และหมวด 5 สรุปได้ดังนี้

1.1 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ 1) การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรา 28 2) การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา 29 3) ความเสมอภาคของบุคคลตามมาตรา 30 4) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามมาตรา 31 5) การรับโทษทางอาญาตามมาตรา 32 6) ความคุ้มครองจากข้อสันนิษฐานในคดีอาญาว่าไม่มี ความผิดตามมาตรา 33 7) สิทธิส่วนบุคคลในเรื่องครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงและความเป็นอยู่ ส่วนตัวตามมาตรา 34 8) เสรีภาพในเคหสถานตามมาตรา 35 9) เสรีภาพในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ตามมาตรา 36 10) เสรีภาพในการสื่อสารตามมาตรา 37 11) เสรีภาพในการนับถือ ศาสนาตามมาตรา 38 12) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา ตามมาตรา 39 13) การจัดสรรคลื่นความถี่และการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมตามมาตรา 40 14) เสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือ วิทยุ โทรทัศน์ ตามมาตรา 41 15) เสรีภาพในทางวิชาการตามมาตรา 42 16) สิทธิการได้รับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 43 17) เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตาม มาตรา 44 18) เสรีภาพในการรวมกันเป็นหมู่คณะตามมาตรา 45 19) สิทธิของชุมชนท้องถิ่น ตั้งเดิมตามมาตรา 46 20) เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา 47 21) สิทธิในทรัพย์สิน และการสืบมรดกตามมาตรา 48 22) สิทธิการได้รับค่าเวนคืนตามมาตรา 49 23) เสรีภาพในการ ประกอบอาชีพตามมาตรา 50 24) ความคุ้มครองในการเกณฑ์แรงงานตามมาตรา 51 25) สิทธิ การได้รับบริการทางสาธารณสุขตามมาตรา 52 26) สิทธิของเด็กและเยาวชนตามมาตรา 53 27) สิทธิของผู้สูงอายุตามมาตรา 54 28) สิทธิของผู้พิการตามมาตรา 55 29) สิทธิในการบำรุง รักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 56 30) สิทธิของผู้บริโภคตาม มาตรา 57 31) สิทธิการได้รับข้อมูลข่าวสารจากรัฐตามมาตรา 58 32) สิทธิในการได้รับข้อมูลใน กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 59 33) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณา ของรัฐตามมาตรา 60 34) สิทธิการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ ตามมาตรา 61 35) สิทธิการฟ้องคดี หน่วยงานของรัฐตามมาตรา 62 36) ข้อห้ามการใช้สิทธิเสรีภาพล้มล้างระบอบการปกครองตาม มาตรา 63 37) สิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 64 และ 38) สิทธิต่อต้านการได้ อำนาจการปกครองประเทศโดยมิชอบตามมาตรา 65

1.2 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับ 1) การพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชและดินแดนตามมาตรา 71 2) การจัดให้มีกำลังทหารพิทักษ์เอกราชและความมั่นคง ตามมาตรา 72 3) การอุปถัมภ์ศาสนาตามมาตรา 73 4) การส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศ ตามมาตรา 74 5) การดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดสรรงบประมาณให้องค์กรอิสระ ตามมาตรา 75 6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ตามมาตรา 76 7) การจัดให้มีแผนพัฒนาการเมืองและมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา 77 8) การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ตามมาตรา 78 9) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุง รักษาทรัพยากรธรรมชาติ ตามมาตรา 79 10) การคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงชายและสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสตามมาตรา 80 11) การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ตามมาตรา 81 12) การส่งเสริมการบริการสาธารณสุข ตามมาตรา 82 13) การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ตามมาตรา 83 14) การจัดระบบการถือครองที่ดินและการส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกร ตามมาตรา 84 15) การส่งเสริมระบบสหกรณ์ ตามมาตรา 85 16) การส่งเสริมและการคุ้มครองแรงงาน ตามมาตรา 86 17) การสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรี และคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา 87 18) การตรากฎหมายและนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ตามมาตรา 88 19) การจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามมาตรา 89

2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ 2 วิธี คือ

2.1 การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนร้องขอต่อประธานรัฐสภา

2.2 การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3. การริเริ่มเสนอกฎหมาย โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายตนเองต่อประธานรัฐสภา สามารถดำเนินการได้ดังนี้

3.1 ผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยให้ผู้มีสิทธิเข้าชื่อลงลายมือชื่อ ตามแบบที่รัฐสภากำหนดพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้เข้าร่วมทุกคน

3.2 เมื่อมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายรวมกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นชื่อ ให้ผู้ริเริ่มเสนอกฎหมายเป็นผู้แทนการเสนอกฎหมาย โดยยื่นเรื่องตามแบบที่รัฐสภากำหนดต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3.3 เมื่อประธานรัฐสภาได้ตรวจความถูกต้องของเอกสารแล้ว ให้ปิดประกาศรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่น ทั้งนี้เฉพาะในเขตท้องที่ที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เพื่อให้ผู้ใดที่ไม่ได้ร่วมลงชื่อด้วยแต่มีชื่ออยู่ในประกาศได้ยื่นคำร้องคัดค้านการลงชื่อนั้นภายใน 20 วัน นับแต่วันปิดประกาศ เมื่อพ้นกำหนดแล้วให้ถือว่ารายชื่อที่ไม่ได้คัดค้านเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง ถ้ารายชื่อครบห้าหมื่นคนให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป แต่ถ้าจำนวนไม่ครบห้าหมื่นชื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้ผู้แทนการเสนอกฎหมายทราบ เพื่อดำเนินการเข้าชื่อเพิ่มเติมให้ครบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว มิได้เสนอการเข้าชื่อจนครบให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

4. การริเริ่มเสนอกฎหมายโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินการได้โดย

4.1 ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไป ที่ประสงค์จะขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย โดยยื่นคำขอพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติที่จะเสนอให้รัฐสภาพิจารณาต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง

4.2 เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการเข้าชื่อเสนอกฎหมายถูกต้อง ให้ประกาศกำหนดเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งต้องมีระยะเวลาการเข้าชื่อไม่น้อยกว่า 90 วัน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กำหนดสถานที่ลงชื่อสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

4.3 เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าชื่อเสนอกฎหมายแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ต้องรวบรวมเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาการเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

4.4 หากมีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายครบห้าหมื่นชื่อ ให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอร่างพระราชบัญญัติ และบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอกฎหมายไปยังรัฐสภา

4.5 ในกรณีที่ผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรายงานให้ประธานรัฐสภาทราบ เพื่อให้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง

นับแต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน ได้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายแล้ว ดังนี้

1. การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยผ่านประธานรัฐสภา

1.1 ร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ในสถานประกอบการ พ.ศ. (ร่างพระราชบัญญัตินี้ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่องเพราะว่ายื่นเอกสาร ไม่ครบ)

1.2 ร่างพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. (ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง เพราะว่ามีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน)

1.3 ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. (ร่างพระราชบัญญัตินี้วุฒิสภาได้แก้ไข จึงอยู่ ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง)

1.4 ร่างพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ พ.ศ. (ร่างพระราชบัญญัตินี้ผู้แทน การเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ขอถอนเรื่องคืน)

1.5 ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. (มีการประกาศใช้บังคับ เป็นกฎหมายแล้ว)

1.6 ร่างพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พ.ศ. (ยังไม่ได้บรรจุในระเบียบวาระการประชุม ของสภาผู้แทนราษฎร)

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายโดยการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1) ร่างพระราชบัญญัติ สภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. (อยู่ในระเบียบวาระของสภา ผู้แทนราษฎร)

2) ร่างพระราชบัญญัติ ธนาคารหมู่บ้าน พ.ศ. (ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง เพราะว่ามีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน)

3) ร่างพระราชบัญญัติ จัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. (ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง เพราะว่ามีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน)

4) ร่างพระราชบัญญัติจัดแจ้งการผลิตและจำหน่ายเหล้าพื้นบ้านฉบับประชาชน พ.ศ. (ประธานรัฐสภาสั่งจำหน่ายเรื่อง เพราะว่ามีผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายไม่ครบห้าหมื่นคน)

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน เป็นการให้สิทธิกับประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่ม เสนอแนะ (initiatives) เป็นการนำหลักการของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participative politics) มาเสริม การทำหน้าที่ของผู้แทนราษฎรที่ประชาชนเลือกตั้งเป็นตัวแทนให้ไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ซึ่งในอดีตไม่เคยมีการกำหนดให้ประชาชนสามารถริเริ่มเสนอกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย ฉบับปัจจุบันได้กำหนดสิทธิดังกล่าวไว้เป็นครั้งแรก ปัจจุบันนี้ได้มีการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ต่อประธานรัฐสภาแล้ว จำนวน 10 ฉบับ แต่มี 4 ฉบับเท่านั้นที่มีการดำเนินการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และวิธีการเข้าชื่อ ซึ่งประธานรัฐสภารับไว้พิจารณาและมีเพียงฉบับเดียวเท่านั้นที่รัฐสภาได้ตรา

เป็นกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว คือ พระราชบัญญัติ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 จะเห็นได้ว่ากระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายหลายฉบับ ไม่สามารถดำเนินการให้สมบูรณ์ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด สาเหตุโดยส่วนใหญ่แล้วมาจากมีจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อไม่ครบห้าหมื่นคน แต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่ายินดีต่อการที่ประชาชนได้เริ่มรับรู้ และตื่นตัวในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีผู้เขียนมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชน 2 ประเด็น คือ

1. เมื่อมีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ และประธานรัฐสภาเห็นว่ามี การเข้าชื่อถูกต้องแล้ว พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14 กำหนดให้ประธานรัฐสภาดำเนินการให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป กรณีดังกล่าวนี้ยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับกำหนดเวลาว่าสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณา ร่างพระราชบัญญัตินั้นภายในกำหนดเวลาใด อย่างไร ซึ่งอาจแก้ไขให้มีความชัดเจนได้ 2 วิธี คือ โดยการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2542 หรือการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยกำหนดเวลาให้ชัดเจนในการพิจารณา ร่างกฎหมายของประชาชน

2. ในกระบวนการตรากฎหมายที่เสนอโดยประชาชนนั้น รัฐสภาอาจแก้ไขร่างกฎหมายของประชาชนในสาระสำคัญ หรือมีกรณีที่รัฐบาลหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมายในเนื้อหาอย่างเดียวกันให้รัฐสภาพิจารณา จนทำให้กฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแตกต่างจากหลักการที่ประชาชนเสนอก็ได้

ข. สิทธิการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 287 ว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด มีสิทธิร้องขอเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ คำร้องขอต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” และได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังนี้

1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตราข้อบัญญัติได้

2. คำร้องต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ และลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อทุกคน พร้อมทั้งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น รายชื่อผู้แทนของผู้เข้าชื่อ คำรับรองของผู้แทนของผู้เข้าชื่อว่า ผู้เข้าชื่อทุกคนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเป็นผู้ร่วมลงชื่อด้วยตนเอง

3. ให้ประธานสภาท้องถิ่นตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสาร แล้วเปิดเผยรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และเขตชุมชนหนาแน่นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ผู้ใดที่ไม่ได้ร่วมลงชื่อด้วยแต่มีชื่ออยู่ในประกาศได้ยื่นคำร้องคัดค้านการลงชื่อนั้นภายใน 20 วัน นับแต่วันเปิดเผยรายชื่อ เมื่อพ้นกำหนดแล้วให้ถือว่ารายชื่อที่ไม่ได้คัดค้านเป็นรายชื่อที่ถูกต้อง ถ้ารายชื่อครบให้ประธานสภาท้องถิ่นดำเนินการให้สภาท้องถิ่นพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ถ้าจำนวนไม่ครบให้แจ้งให้ผู้แทนผู้เข้าชื่อทราบเพื่อดำเนินการเข้าชื่อเพิ่มเติมให้ครบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานสภาท้องถิ่น ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว มิได้เสนอการเข้าชื่อจนครบให้ประธานสภาท้องถิ่นสั่งจำหน่ายเรื่อง

นับแต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน ยังไม่เคยมีการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดได้พิจารณา โดยผู้เขียนมีความเห็นว่าขณะนี้อยู่ระหว่างพัฒนาการของการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนโดยส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงสิทธิการเข้าชื่อดังกล่าว แม้ว่าในกระบวนการตราข้อบัญญัติท้องถิ่น (ที่มีใช้ข้อบัญญัติงบประมาณ) กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมีอำนาจเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติแล้วการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นให้สภาท้องถิ่นพิจารณานั้นเป็นการเสนอโดยฝ่ายบริหารเกือบทั้งสิ้น สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเองมีจำนวนน้อยมาก จึงมีข้อเรื่องแปลกอะไรที่ประชาชนไม่เคยริเริ่มเสนอ แม้แต่ผู้ที่อาสาเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในสภาท้องถิ่น ยังไม่มีบทบาทในส่วนนี้เลย นอกจากนี้แล้วการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ที่เข้าชื่อเสนอร่างข้อบัญญัติ ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องยากที่จะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก ยกตัวอย่าง เช่นการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติจังหวัดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเป็นไปได้น้อยในทางปฏิบัติ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 75 แห่ง มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งแสนคนทุกแห่ง และหลายแห่งมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งล้านคน หากประชาชนในจังหวัดต้องการต้องการที่จะเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติจังหวัด จะต้องมีความจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อกันในจำนวนที่มากกว่าห้าหมื่นคนทุกแห่ง เห็นได้ว่าจะต้องมีผู้เข้าชื่อ

มากกว่าการเข้าชื่อเสนอกฎหมายให้รัฐสภาพิจารณาเสียอีก ดังนั้นการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นจึงมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อย ๆ เท่านั้น

ค. สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 304 ว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” และได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนให้ออกจากตำแหน่ง สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้ 1) นายกรัฐมนตรี 2) รัฐมนตรี 3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4) สมาชิกวุฒิสภา 5) ประธานศาลฎีกา 6) ประธานศาลรัฐธรรมนูญ 7) ประธานศาลปกครองสูงสุด 8) อัยการสูงสุด 9) กรรมการการเลือกตั้ง 10) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา 11) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 12) กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 13) รองประธานศาลฎีกา 14) รองประธานศาลปกครองสูงสุด 15) หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร 16) รองอัยการสูงสุด 17) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

2. การร้องขอต้องมีผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน เพื่อดำเนินการจัดทำคำร้องและรับรองลายมือชื่อของประชาชนที่เข้าชื่อจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน และผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อต้องไปแสดงตนต่อประธานวุฒิสภาก่อนเริ่มรวบรวมรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอ

3. การร้องขอต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ หมายเลขประจำตัวประชาชนพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและลงลายมือชื่อของผู้ร้อง โดยระบุวันเดือนปี ที่ลงลายมือให้ชัดเจนและต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ ว่ามีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติส่อไปในทางทุจริต

ต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย และต้องระบุนายานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควร และเพียงพอที่จะให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ และให้ยื่นคำขอดังกล่าวต่อประธานวุฒิสภาภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ผู้ริเริ่มรวบรวมรายชื่อไปแสดงตัวต่อประธานวุฒิสภา

4. เมื่อประธานวุฒิสภา ได้รับคำร้องและตรวจสอบแล้วให้ส่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการไต่สวน

5. เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติว่าข้อกล่าวหาที่มาจากการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนมีมูล ให้รายงานประธานวุฒิสภาเพื่อให้มีการประชุมวุฒิสภาพิจารณาลงมติโดยเร็ว

นับจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มีผลบังคับจนถึงปัจจุบันมีการเข้าชื่อถอดถอน ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องและส่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดำเนินการไต่สวนแล้วมีเพียงสองกรณี คือกรณี นายทองก้อน วงศ์สมุทร เป็นผู้ริเริ่มเข้าชื่อถอดถอน นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกจากตำแหน่ง และกรณี พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เป็นผู้ริเริ่มเข้าชื่อถอดถอนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 4 คน ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ง. สิทธิการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 286 ว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด” และได้มีการตรา พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. จำนวนผู้เข้าชื่อถอดถอนขึ้นอยู่กับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กล่าวคือ

1.1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งแสนคน ต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1.2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินหนึ่งแสนคน แต่ไม่เกินห้าแสนคน ต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน

1.3 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินห้าแสนคน แต่ไม่เกินหนึ่งล้านคนต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสองหมื่นห้าพันคน

1.4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งล้านคน ต้องมีผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่าสามหมื่นคน

2. คำร้องขอให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอน ต้องมีรายละเอียดของข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างใดจนเป็นเหตุที่ไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป

3. สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่ถูกเข้าชื่อให้ถอดถอนจัดทำคำชี้แจงข้อเท็จจริง ข้อกล่าวหายื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)

4. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนเสียงถอดถอน

5. หากผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ให้การเข้าชื่อถอดถอนบุคคลนั้นเป็นอันตกไป และจะมีการร้องขอให้มีการลงคะแนนเสียงโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกไม่ได้ ในกรณีที่ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนทั้งหมด และมีคะแนนเสียงจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียงเห็นว่าไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้บุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ลงคะแนนเสียง

นับแต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเลย โดยผู้เขียนมีความเห็นว่า การเข้าชื่อเพื่อถอดถอนดังกล่าว ในทางปฏิบัติแล้วจะเกิดขึ้นได้ยากมากสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ยกตัวอย่างเช่น กรณีกรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในครั้งที่แล้วประมาณ 3.8 ล้านคน ถ้าจะมีการถอดถอนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบัน จะต้องผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อกันไม่น้อยกว่า 30,000 คน โดยในวันลงคะแนนเสียงต้องมีจำนวนผู้มาลงคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 1.9 ล้านคน และต้องมีผู้ลงคะแนนเสียง

ถอดถอนให้ออกจากตำแหน่งไม่น้อยกว่า 1.42 ล้านคน โดยประมาณ (กรณีที่มีผู้มาลงคะแนน อย่างต่ำ 1.9 ล้านคน) ทั้งที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนปัจจุบันชนะการเลือกตั้ง โดยได้ คะแนนเสียงประมาณ 1.01 ล้านคะแนนเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าคะแนนเสียงที่ต้องใช้ในการ ถอดถอนให้ออกจากตำแหน่งเสียอีก และนอกจากนี้แล้วยังพบว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มี การแบ่งเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการ แบ่งเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเสียงที่สมาชิกสภาท้องถิ่นได้รับ จากประชาชนในวันที่มีการเลือกตั้ง จะต่างกัน อย่างมากกับคะแนนเสียงที่ต้องใช้ในวันที่มีการลง คะแนนเสียงหากมีการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภา ท้องถิ่นผู้นั้นออกจากตำแหน่ง

จ. สิทธิในการออกเสียงประชามติ

การออกเสียงประชามติไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 214 ว่า “ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจ ปรีกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา แล้วประกาศในราชกิจจานุเบกษาจัดให้ มีการออกเสียงประชามติเพื่อ ขอปรึกษาความเห็นของประชาชนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ กิจการสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีใช่เรื่องที่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และมีใช่เป็นการออกเสียง ประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะการ กำหนดวันออกเสียงประชามติต้องกำหนดวันก่อน 90 วัน แต่ไม่ช้ากว่า 120 วัน นับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติ และวันออกเสียงประชามติต้องกำหนดเป็น วันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ประชามติ หากปรากฏว่าผลของการออกเสียงประชามติ มีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติเป็น จำนวนไม่มากกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ ให้ถือว่าประชาชนโดยเสียง ข้างมากไม่เห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษา แต่ถ้ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงประชามติมากกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ และปรากฏว่าผู้ออกเสียงประชามติโดยเสียงข้างมากให้ ความเห็นชอบให้ถือว่าประชาชนโดยเสียงข้างมากเห็นชอบด้วยกับเรื่องที่ขอปรึกษานั้น การออกเสียง ประชามติดังกล่าว มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ๆ สำหรับหลักเกณฑ์ และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียง ประชามติ” และได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. 2541 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติของแต่ละจังหวัด และปิดประกาศของนายกรัฐมนตรีที่กำหนดให้มีการออกเสียงประชามติไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และเขตชุมชนหนาแน่นที่เห็นสมควร และบริเวณที่ออกเสียงประชามติ ไม่น้อยกว่า 20 วัน ก่อนวันออกเสียงประชามติ

2. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดหน่วยออกเสียง ที่จะพึงมีในแต่ละจังหวัด และกำหนดที่ออกเสียงของหน่วยออกเสียง โดยคำนึงถึงจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงในแต่ละหน่วยออกเสียง และความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติ และประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบไม่น้อยกว่า 20 วัน ก่อนวันออกเสียงประชามติ

3. ในวันออกเสียงประชามติ ให้เปิดการลงคะแนนเสียงประชามติตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึงเวลา 15.00 น.

ระบบการออกเสียงประชามติ เป็นกระบวนการหนึ่งที่ถูกนำเข้ามาเป็นส่วนเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชน กล่าวคือในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น ประชาชนจะไปเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตน แต่เพื่อให้ประชาชนยังคงเป็นเจ้าของอำนาจ อำนาจอธิปไตยอยู่ในหลายประเทศ จึงกำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยได้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่เป็นกิจการสำคัญของประเทศซึ่งก็คือการให้ประชาชนออกเสียงประชามตินั้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับก่อน ๆ ที่ผ่านมา ที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ คือ ฉบับปี พ.ศ. 2492 ฉบับปี พ.ศ. 2511 ฉบับปี พ.ศ. 2517 และฉบับปี พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2539 โดยที่สามฉบับแรกได้กำหนดเรื่องที่จะนำมาให้ประชาชนออกเสียงประชามติไว้ว่า จะต้องเป็นร่างรัฐธรรมนูญที่นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แต่พระมหากษัตริย์เห็นว่ากระทบถึงประโยชน์ได้เสียสำคัญของประเทศหรือประชาชน พระมหากษัตริย์ย่อมทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะให้ประชาชนทั่วประเทศออกเสียงประชามติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2539 เป็นกรณีที่จัดให้มีประชามติเพื่อให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญที่สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ ในเมื่อรัฐสภาไม่ให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญนั้น แล้วให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจสำหรับการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ “ตรงกันข้าม” กับความหมายหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงประชามติอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือรัฐธรรมนูญกำหนดให้การออกเสียงประชามติตามมาตรา 214 มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในเรื่องที่นำมาให้

ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีได้บังคับว่าคณะรัฐมนตรีจะต้องดำเนินการตามผลการออกเสียงประชามติ ต่างกับการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนทั้ง 4 ฉบับ ที่กำหนดให้การแสดงเจตนาของประชาชนเป็นที่สุด อย่างไรก็ตามมีข้อเท็จจริงว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ยังไม่เคยมีการออกเสียงประชามติเลยแม้แต่ครั้งเดียว

สำหรับการออกเสียงประชามติในระดับท้องถิ่น แม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิออกเสียงประชามติไว้ก็ตาม แต่สำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลนั้น ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในเทศบาลเลือกโครงสร้างทางการบริหารของเทศบาล ได้ตามความต้องการของประชาชน เนื่องจากพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2543 กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการเลือกตั้ง เพื่อจัดให้มีการออกเสียงแสดงประชามติในเขตเทศบาลว่าจะให้เทศบาลมีโครงสร้างการบริหาร เป็นรูปแบบคณะเทศมนตรีที่มาจากความเห็นชอบของสภาเทศบาล หรือรูปแบบนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดว่านับตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป หากเทศบาลนครหรือเทศบาลเมืองใดจะมีการเลือกตั้งครั้งแรกซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป กฎหมายบังคับให้ใช้รูปแบบการบริหารที่เลือกตั้งนายกเทศมนตรีจากประชาชนโดยตรงเท่านั้น และจะใช้รูปแบบการบริหารนี้ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าได้มีการออกเสียงประชามติ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการบริหารหรือไม่ สำหรับเทศบาลตำบลให้ใช้รูปแบบคณะเทศมนตรีต่อไปจนถึงปี พ.ศ. 2550 แล้วประชาชนจึงจะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอขอให้มีการออกเสียงประชามติ เพื่อตัดสินใจว่าจะใช้โครงสร้างการบริหารแบบใด การออกเสียงประชามติดังกล่าวนี้อาจคล้อยกับหลักการประชาธิปไตยโดยตรงมากที่สุด เนื่องจากเป็นการให้สิทธิกับประชาชนในการริเริ่มและเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในท้ายที่สุด

แต่อย่างไรก็ดี สิทธิของประชาชนที่จะออกเสียงประชามติเพื่อเลือกโครงสร้างการบริหารของเทศบาลดังกล่าวก็ไม่ทันจะเกิดขึ้นได้จริง เพราะยังไม่ถึงกำหนดเวลาในปี พ.ศ. 2547 ตามเงื่อนไขของกฎหมายที่ให้สิทธิกับประชาชนในเขตเทศบาล สามารถออกเสียงประชามติเลือกว่าต้องโครงสร้างแบบเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรง หรือโครงสร้างโดยอ้อมแบบสภาเทศบาลไปเลือกคณะเทศมนตรี รัฐบาลก็ได้แก้ไขกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีโครงสร้างแบบเลือกผู้บริหารโดยตรงเท่านั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546

จ. สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น

สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำประชาพิจารณ์ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 59 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูลคำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ” ปัจจุบันยังไม่มีมาตรการกฎหมาย เกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 59 มาใช้บังคับ แต่มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถยื่นคำร้อง เพื่อให้มีการทำประชาพิจารณ์ได้มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องให้มีการทำประชาพิจารณ์ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสียที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ เมื่อมีหนังสือไปยังหน่วยงานของรัฐ เพื่อสอบถามหรือขอคำชี้แจงแล้ว หากไม่ได้รับคำชี้แจงเป็นหนังสือภายใน 30 วัน หรือไม่พอใจในคำชี้แจง และประสงค์จะโต้แย้งหรือคัดค้านการดำเนินงานตามโครงการให้ยื่นคำร้อง เพื่อขอให้มีการทำประชาพิจารณ์ หรือหน่วยงานของรัฐเห็นเองว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามโครงการรัฐ ให้เสนอความเห็นเพื่อขอให้จัดทำประชาพิจารณ์ได้

2. รัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานครเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้มีการทำประชาพิจารณ์ในโครงการของรัฐ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการของรัฐในเรื่องนั้น เพื่อดำเนินการประชาพิจารณ์ คณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการอื่นไม่น้อยกว่าสามคน กรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการของรัฐในเรื่องนั้น และกรรมการอย่างน้อยหนึ่งในสาม ให้ตั้งจากผู้ที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

3. ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์กำหนดสถานที่ และเวลาในการทำประชาพิจารณ์ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่คณะกรรมการจะสั่งห้ามมิให้บุคคลที่ก่อการบงกชหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยเข้าฟังเฉพาะคราวได้

4. เมื่อคณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้ดำเนินการประชาพิจารณ์แล้ว ให้เสนอรายงานต่อรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาประกาศ

ผลการตัดสินใจ พร้อมทั้งเหตุผลให้ประชาชนทราบโดยเปิดเผย เว้นแต่เป็นเรื่องที่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งของนายกรัฐมนตรี และให้ชี้แจงเหตุผลเมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีแล้ว หนึ่งผลที่ได้จากการทำประชาพิจารณ์เป็นเพียงแนวทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐเท่านั้น ไม่ใช่การตัดสินใจเด็ดขาดที่ต้องดำเนินการตามผลการทำประชาพิจารณ์

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นหรือการประชาพิจารณ์ (public hearings) เป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจประชาธิปไตยมีสิทธิได้รับข้อมูล หรือการชี้แจงข้อเท็จจริง ข้อดี ข้อเสียก่อนการตัดสินใจของตัวแทนของประชาชน ที่ได้รับมอบอำนาจไปจากประชาชน ถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่ถูกเข้ามาเป็นส่วนเสริมทฤษฎีตัวแทนของประชาชนอีกประการหนึ่ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 59 กำหนดให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน แต่ปัจจุบันยังไม่มีมีการประกาศบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เหมือนกับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 5 ประการ ที่มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้แล้ว

จะเห็นได้ว่ากระบวนการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นออกจากตำแหน่ง เป็นกระบวนการที่ริเริ่มและตัดสินใจสุดท้ายโดยอำนาจของประชาชน เป็นไปตามหลักการถอดถอน (recall) โดยแท้ กระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ประชาชนมีสิทธิริเริ่ม แต่อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายจะให้พ้นจากตำแหน่งหรือไม่ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และวุฒิสภา การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (initiatives) นั้น ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีความเหมือนกันคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ริเริ่ม แต่การตัดสินใจสุดท้ายหรืออำนาจในการตรากฎหมายยังเป็นขององค์กรนิติบัญญัติ ในขณะที่การออกเสียงประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีขอคำปรึกษาจากประชาชนนั้น ไม่สอดคล้องกับหลักการประชามติ (referendum) เพราะผลการประชามติไม่ผูกพันต่อคณะรัฐมนตรี ส่วนการออกเสียงประชามติของประชาชนในเทศบาลเพื่อเลือกโครงสร้างผู้บริหารท้องถิ่นของเทศบาล สอดคล้องกับหลักการประชามติ (referendum) แต่ยังไม่ทันได้เกิดขึ้น เพราะรัฐได้ยกเลิกหลักการนี้เสียก่อน

พัฒนาการของการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น จะมีแนวโน้มที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น เนื่องจากประชาชนเรียนรู้และมีความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” หรือ “ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” โดยนำหลักการของระบอบประชาธิปไตย

โดยตรง (direct democracy) มาใช้เป็นการปฏิบัติมากขึ้น เป็นการเสริมทฤษฎีความเป็นตัวแทนของประชาชนที่ยังมีความบกพร่องอยู่

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (Election)

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชน นั่นคือ เป็นแนวทางในการได้มาซึ่งผู้ปกครองประเทศนั่นเอง ในระบบประชาธิปไตยการเลือกตั้งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเป็นการสรรหาตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งเราเรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) เพราะเหตุผลว่าประชาชนทุกคนไม่สามารถที่จะเข้าไปทำหน้าที่ในสภาได้ทุกคน เพราะประชาชนมีเป็นจำนวนมาก แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสรุปได้ดังนี้ (ชลธิชา ณ เชียงใหม่, 2546)

1. ความสำคัญของการเลือกตั้ง

1.1 เป็นการเลือกผู้นำหรือผู้ปกครองประเทศ

1.2 การเลือกตั้ง เป็นห้ามล้อทางการเมือง กล่าวคือหากผู้ปกครองที่เลือกขึ้นมาปกครองประเทศไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็ใช้การเลือกตั้งเป็นตัวตัดสินไม่ให้ผู้ปกครองคนนั้นเข้ามาอีกในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ทำให้ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการบริหารประเทศ เช่น 4 ปี เลือกตั้ง 1 ครั้ง เป็นต้น

1.3 การเลือกตั้ง เป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของประชาชนกับรัฐบาล นั่นคือผู้ที่ลงเลือกตั้งจะต้องนำเอาความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นนโยบาย

1.4 การเลือกตั้ง เป็นตัวสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองให้กับผู้ปกครองเพราะรัฐบาลที่ผ่านการเลือกตั้งจะมาจากความยินยอมของคนส่วนใหญ่

2. ประเภทของการเลือกตั้ง

2.1 การเลือกตั้งทั่วไป (general election) เป็นการเลือกตั้งใหญ่ทั่วประเทศ เช่น การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544

2.2 การเลือกตั้งซ่อม (by-election) กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาตาย ลาออก หรือขาดคุณสมบัติจนเป็นเหตุให้ต้องออกจากตำแหน่ง

2.3 การเลือกตั้งซ้ำ (re-election) จะทำในกรณีการเลือกตั้งครั้งแรกไม่บริสุทธิ์ ยุติธรรม หรือเกิดปัญหาในการเลือกตั้ง

3. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการเลือกตั้ง

3.1 ประชาชนจะได้ผู้แทนซึ่งเป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่

3.2 ได้รับการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์

3.3 การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมให้คนดีมีความรู้เข้ามาสู่การเมือง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการที่ประชาชนว่าเลือกคนดีจริง ๆ เข้ามาหรือไม่

3.4 การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

3.5 การไปเลือกตั้งเป็นการทำหน้าที่ของพลเมืองดี

3.6 การเลือกตั้งช่วยลดความขัดแย้ง เช่น ถ้าเกิดปัญหาในการบริหารประเทศมีความขัดแย้งในพรรคร่วมรัฐบาล ก็จะใช้วิธีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่

3.7 การเลือกตั้งช่วยสร้างบูรณาการทางการเมือง

3.8 การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญมาก

3.9 การเลือกตั้งนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงผู้นำอย่างสันติ

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

4.1 การศึกษา ถือว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้งมากอย่างหนึ่ง จากการศึกษาวิจัยในการเลือกตั้งในอเมริกา พบว่าคนที่มีการศึกษาสูงจะไปเลือกตั้งมากกว่าคนการศึกษาต่ำหรือคนที่ไม่ได้รับการศึกษา การศึกษาในอเมริกานั้นต่ำ คือ hi-school ส่วนในประเทศไทยเราปัจจุบันยังไม่ถึงระดับ ม.6 คือ ยังมีการจบการศึกษาภาคบังคับอยู่ ยังไม่แยกแยะว่านโยบายของพรรคคืออะไร มีอุดมการณ์ว่าอย่างไร เมื่อมีคนนำผลประโยชน์มาให้ก็จะรับทันที

4.2 เศรษฐกิจ เป็นเรื่องของรายได้ของประชาชนเป็นเรื่องของปากท้องปัจจุบัน รายได้ต่อหัวของประชากรในประเทศไทยยังต่ำมาก ถือว่าอยู่ในขั้นยากจน เห็นได้จากการสำรวจจรรยาบรรณจำนวน 800 ครัวเรือน ที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่าประชาชนมีรายได้เฉลี่ยวันละ 4 บาท หรือปีละ 1,440 บาท ซึ่งถือว่าต่ำมาก ๆ ไม่เพียงพอต่อการครองชีพในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อประชาชนท้องกิ่วไม่มีจะกิน ถ้ามีคนนำสิ่งของ นำเงินมาให้ก็จะต้องรับเพื่อความอยู่รอดไม่สนใจว่าบุคคลที่ให้อยู่พรรคไหน มีอุดมการณ์อย่างไร จะพัฒนาไปในทิศทางใด เศรษฐกิจจึงมีผลต่อการเลือกตั้งอย่างมาก ปากท้องของประชาชนจะต้องมาก่อนการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงมีการซื้อเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปแน่นอน

4.3 สังคมของประเทศไทยจะเป็นสังคมแบบหลวม ๆ ไม่มีผิดระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่มีการฝึกคนไทยเป็นคนเอาอย่างไรก็ได้ง่าย ๆ ไม่เรื่องมากจากการศึกษา พบว่าสังคมไทย

1) เป็นระบบอุปถัมภ์ คนไทยยังชอบการแต่งตั้งอยู่ ชอบพรรคพวกกัน เคยฝากอะไรกันไว้ เคยทำให้ยังรักพี่รักน้อง รักเจ้านายรักลูกน้อง เพื่อนที่ทำงาน ดังนั้นถ้ามีการฝากว่าเลือกให้หน่อยนะคนนี้เป็นเพื่อนกัน ก็ได้ถือว่าช่วย ๆ กัน การซื้อเสียงจึงเกิดขึ้นแน่นอน

2) เป็นระบบเครือญาติ สังคมไทยเป็นระบบครอบครัวใหญ่ ยังมีสายใยความผูกพันกันอยู่มีปู่ย่า ตายาย ลูกป้า น้าอา ยังเกรงใจฝากมาคนนี้เป็นญาติฝ่ายแม่นะ ลงสมัครฝากหน่อยก็

เลือกญาติ ต้องช่วยญาติไม่สนใจว่านโยบายพรรคหรือไม่อย่างไร โดยไม่สามารถแยกเรื่องเครือญาติ หรือเรื่องส่วนตัวออกจากการเมืองได้ ดังนั้นจึงยังมีการซื้อเสียงอยู่

3) เป็นระบบอาวุโส คนไทยยังมีระบบอาวุโส มีระบบผู้บังคับบัญชาฝักมากี่ เลือก ๆ ตามผู้อาวุโสโดยไม่คิดถึงเรื่องการเมือง

4) ระบบสะสมมรดก คือสังคมไทยชอบการสะสมมรดกไว้ให้ลูกหลานอย่างนั้น ทำอย่างไรก็ได้ขอให้ได้เงินมามาก ๆ เพื่อสะสมไว้ให้ลูกหลานของตน วิธีที่จะได้มาง่ายก็คือการมี อำนาจทางการเมือง เพราะมีช่องทางในการหาเงินได้มาก คือการคอร์รัปชันมากเมื่อคนอยากรวย ก็เลยทุจริต โดยการพยายามซื้อเสียงทำไปให้ได้เพื่อจะได้เป็นรัฐมนตรี

4.4 ค่านิยม ค่านิยมของคนไทยจะมีความชอบอยู่มาก เช่น

1) ค่านิยมชอบคนมีบารมีมีอิทธิพล ร่ำรวย โดยมีได้สนใจว่าเขามีนโยบายพรรค ว่าจะอย่างไร แต่ชอบคนนี้แหละจึงเลือกเพราะเขามีบารมี ส่วนเลือกแล้วเขาจะไปทำอะไรบ้างไม่ได้คิด

2) ค่านิยมชอบคนใจนักเลง พูดจริงทำจริง คำไหนคำนั้น แต่ไม่ใช่ทำเพื่อประชาชน ของชาติ แต่เป็นประโยชน์ส่วนตัว คนไทยชอบเพราะใจนักเลงดี คนตรง แต่ไม่ได้พิจารณาว่าเขา อยู่พรรคไหน มีนโยบายอย่างไรเลือกเขาเพราะชอบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ชอบคนใจกว้าง ใจใหญ่ ทำบุญมาก ๆ บริจาคมาก ๆ ไปจัดเสียง โดยมีต้อง ให้ใครออกค่าใช้จ่ายช่วย เอาจากพยนตร์มาฉาย เอาจากมอลมาให้อูฟรี นักการเมืองลงทุนไป ก็ต้องหาคืน

- ชอบของฟรี คนไทยจะชอบมากของฟรี อะไรก็ได้ขอให้ได้มาฟรี ๆ ชอบ เช่น เขาจัดโต๊ะจีน จัดให้กินฟรี จัดมโหรีสพให้อูฟรี ชอบก็เลือกเขาโดยไม่สนใจเลยว่าเขาจะทำอะไร ได้บ้าง เขามีอุดมการณ์หรือนโยบายหรือไม่ จะช่วยเศรษฐกิจชาติได้อย่างไร

- ชอบคนที่ดีเด่น มีชื่อเสียง ถ้าดังมีชื่อเสียงลงสมัครรับเลือกตั้งคนไทยจะ ชอบเลือก โดยไม่สนใจว่าเขาลงเพราะมีอุดมการณ์ทางการเมือง มีนโยบายหรือเปล่า

4.5 ชอบลืมหาย คนไทยจะเป็นคนที่ลืมหายง่าย ๆ ไม่ค่อยจำว่าในอดีตที่ผ่านมาได้ ทำอะไรผิดไปบ้าง เวลาผ่านไปเพียงไม่กี่วันก็จะลืม คนที่เขาสมัครใหม่ก็จะเลือกอีกจนลืมนึกไปว่า เขาเคยสร้างผลงานหรือไม่ จำได้แต่ว่าเขาเคยเลือก

4.6 เชื้อเรื่องบาปบุญคุณโทษ คนไทยจะเป็นคนที่เชื้อบาปบุญคุณโทษเมื่อได้รับเงิน รับสิ่งของเขามาแล้ว ก็จะต้องเลือกเขาเพราะจะบาป โดยไม่สนว่าเขาได้รับเลือกตั้งแล้วเขาจะไป ทำอะไรบ้าง

4.7 ชอบเชื้อเรื่องโชคกลาง ผีสงเทวดา ดูดวงแล้วคนนี้ได้รับเลือกตั้งก็ได้รับเรื่องการ ดูดวง เชื้อผีบอก

4.8 ชอบคนบริจาคมาก ถ้างบบริจาคมาก ๆ ก็ชอบ เขาบริจาคเงินสร้างวัด สร้างถนน ให้จะต้องเลือก ๆ เพราะเขาทำให้ ไม่สนใจว่าเขาเล่นการเมืองเพราะมีนโยบายว่าจะไร

4.9 ชอบให้อภัย ถ้านักการเมืองทำผิดมาในอดีตเขาออกมาขอโทษ ก็ให้อภัยให้เล่นการเมืองต่อไปได้ เลือกละอีก และถ้าทำผิดอีกก็ขอโทษและให้อภัยอีกเรื่อย ๆ

4.10 ชอบการเลือกเพื่อเผื่อแผ่ นิสัยคนไทยแต่โบราณมาเขกมาบ้านให้ต้อนรับ ยิ่งเขามีของมาฝากด้วยยิ่งต้อนรับ มาขอคะแนนถึงประตูบ้าน นำของมาฝากด้วยจะต้องเลือกเขา

4.11 ไม่ค่อยมีจริยธรรม คนไทยไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผน การเมืองไม่มีจริยธรรมทางการเมือง

4.12 ถืออาวโส ต้องเชื่อผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่บอกให้เลือกใครก็เลือก ผู้บังคับบัญชาให้เลือกใครก็เลือก โดยไม่สนใจว่ามีอุดมการณ์เมืองหรือไม่

4.13 คนไทยมีกตัญญู คนไทยเป็นคนมีกตัญญู เช่น เคยฝากเขาให้เอาลูกเข้าโรงเรียน ฝากลูกให้ทำงาน หรือช่วยเหลือเขาโดยยืมเงินเขา จึงต้องเลือกเขา

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีดังนี้

1. กำหนดให้การไปเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน
2. ขยายสิทธิการเลือกตั้งให้กับ ชาย หญิง ไทย ที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์
3. ให้มีการลงคะแนนล่วงหน้าได้ กำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในต่างประเทศ

สำหรับคนไทยที่อยู่ต่างประเทศ (nom ว่าไม่เหมาะเพราะอาจมีการทุจริตคะแนนเลือกตั้งที่หย่อนบัตรล่วงหน้า และกรณีที่เกิดขึ้นให้มีการลงคะแนนที่ต่างประเทศนั้นเปลืองค่าใช้จ่าย ไม่คุ้มกับการลงทุน)

แสดงให้เห็นว่าการเลือกตั้ง มีความสำคัญยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะเป็นการแสดงออกของประชาชนที่ต้องการรัฐบาลไปบริหารประเทศในลักษณะใด การเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการปกครองระบอบใด เท่ากับว่าเป็นการยอมรับให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21 (1) กล่าวว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาลของผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดเป็นครั้งคราว ตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงอย่างทั่วถึง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่านั้น โดยกระทำเป็นการลับด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อที่จะประกันให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไปโดยเสรี” นอกจากการเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์แล้ว ความสำคัญของการเลือกตั้งยังทำให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนปกครองตนเอง โดยการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปในสภาและรัฐบาล เป็นวิธีการเปลี่ยนอำนาจ ป้องกันมิให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีการคืนอำนาจให้ประชาชนได้ตัดสินใจว่าสมควรจะเลือกใครเป็นผู้บริหารประเทศ เป็นวิธีการที่จะทำให้หมุนเวียน

เปลี่ยนอำนาจ และเป็นการสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจทางการเมืองให้กับบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นรัฐบาล

สภากรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมา

กรุงเทพมหานครได้วิวัฒนาการมาจากการรวมตัวของเทศบาลนครกรุงเทพ กับเทศบาลนครธนบุรี เป็นเทศบาลนครหลวง ต่อมาได้กลายเป็นการบริหารนครกรุงเทพธนบุรี ในรูป "นครหลวงกรุงเทพธนบุรี" จนกระทั่งมาเป็น "กรุงเทพมหานคร" ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดให้การบริหารกรุงเทพมหานคร ต้องมีสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร "สภากรุงเทพมหานคร" เป็นองค์กฤษฎีกาของกรุงเทพมหานคร หากนับอายุของสภากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ได้มีการสถาปนากรุงเทพมหานคร สภากรุงเทพมหานคร มีอายุครบ 28 ปี ในปี พ.ศ. 2543 สภากรุงเทพมหานคร จึงเห็นสมควรให้มีการรวบรวมประวัติความเป็นมาตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ภารกิจ และผลงานของสภากรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงของสภากรุงเทพมหานครให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและค้นคว้า เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ ในการเผยแพร่กิจกรรมของสภากรุงเทพมหานคร และมอบเป็นของที่ระลึกแก่ผู้มาเยี่ยมเยียนสภากรุงเทพมหานคร ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

อำนาจหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ของสภากรุงเทพมหานคร

อำนาจหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร

1. เสนอและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นการพิจารณางบประมาณทุกหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ที่ฝ่ายบริหารตั้งมาว่ามีเหตุผลเหมาะสมอย่างไร และจะเพิ่มหรือลดให้เป็นไปตามกระบวนการของการออกข้อบัญญัติ
3. ควบคุมการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีวิธีการควบคุมได้ 4 ประการ คือ
 - 3.1 โดยการตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ใช้ในการควบคุมได้ทางหนึ่ง
 - 3.2 โดยการเสนอญัตติ เพื่อให้กรุงเทพมหานครดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร หากที่ประชุมสภาเห็นชอบในญัตติของสมาชิกสภา ก็จะมีมติในเรื่อนั้น ๆ ให้ฝ่ายบริหารพิจารณาดำเนินการต่อไป
 - 3.3 โดยการเปิดอภิปรายทั่วไป ซึ่งจะกระทำได้โดยสมาชิกสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เข้าชื่อเพื่อเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปให้ผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร แกล้งข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหา อันเกี่ยวกับการบริหารราชการ กรุงเทพมหานครได้

3.4 โดยการเป็นกรรมการสภา ซึ่งถือได้ว่าเป็นบทบาทอันสำคัญของสมาชิกที่จะควบคุมติดตามผลการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้ เพราะคณะกรรมการของสภามีอำนาจกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครได้ จึงรายงานต่อสภากรุงเทพมหานคร ถ้าสภากรุงเทพมหานครเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการฯ ดังกล่าว ประธานสภา ก็จะส่งเรื่องให้ฝ่ายบริหารพิจารณาดำเนินการตามมติของสภาต่อไป

4. อำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในกิจการที่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องขอความเห็นชอบจากสภา หรือต้องรายงานให้สภาทราบ

4.1 การดำเนินกิจการนอกเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 การทำกิจการร่วมกับบุคคลอื่นโดยก่อตั้งบริษัทหรือการถือหุ้นในบริษัท รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่กรุงเทพมหานครถืออยู่ต้องได้รับความอนุมัติจากสภากรุงเทพมหานคร

4.3 การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นโดยเรียกเก็บค่าบริการ ซึ่งกรุงเทพมหานครจะดำเนินการได้โดยการตราเป็นข้อบัญญัติ ซึ่งเท่ากับเป็นการให้ความเห็นชอบของสภาโดยปริยาย หากได้รับความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัตินี้ดังกล่าว

4.4 การมอบให้เอกชนดำเนินกิจการ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนกรุงเทพมหานคร หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการให้กระทำกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ให้เป็นไปตามกฎระเบียบกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

4.5 การยืมเงินสะสมเกินกว่า 10 ล้านบาท และการขอใช้เงินสะสมจ่ายขาด

4.6 การขอขยายเวลาเบิกจ่ายเงินเหลือมปีงบประมาณเกินปีงบประมาณถัดไป

4.7 การก่อหนี้ผูกพันงบประมาณข้ามปี (ยกเว้นโครงการซึ่งได้ระบุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือโครงการที่ใช้เงินยืมสะสม ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานครแล้ว)

4.8 การกู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่าง ๆ

4.9 การกู้เงินจากต่างประเทศ องค์การต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

4.10 รับทราบรายงานการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณ ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบแล้ว

5. อำนาจในการอนุมัติ

5.1 การอนุมัติข้อกำหนดกรุงเทพมหานคร

5.2 การอนุมัติให้ขยายเวลาในการพิจารณาของคณะกรรมการ ที่สภาแต่งตั้งออกไป
ในกรณีที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนด

6. อำนาจในการวินิจฉัย

6.1 ให้สมาชิกสภาภายนอก เพราะเห็นว่าได้กระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง มติของสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนของสมาชิกทั้งหมดของสภา

6.2 ให้สมาชิกสภาลาประชุมในสมัยประชุมหนึ่งเกินกว่า 3 วัน ที่มีการประชุม

6.3 กรณีมีปัญหาที่ต้องตีความข้อบังคับ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย

7. ร่วมกับฝ่ายบริหารในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

อำนาจหน้าที่ของประธานสภากรุงเทพมหานคร

1. ดำเนินกิจการของสภากรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภากรุงเทพมหานคร
2. เป็นประธานของที่ประชุมสภากรุงเทพมหานคร
3. บังคับการงานในสภา
4. รักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในสภา
5. เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
6. อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภากรุงเทพมหานคร

อำนาจหน้าที่ของรองประธานสภากรุงเทพมหานคร

ทำหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติตามที่ประธานสภามอบหมาย

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำ สภากรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการสามัญ คือ คณะกรรมการที่สภากรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากสมาชิกสภา คณะหนึ่งมีจำนวนอย่างน้อย 5 คน อย่างมากไม่เกิน 9 คน

คณะกรรมการสามัญ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบ และติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารในแต่ละด้าน มีทั้งหมด 11 คณะ ได้แก่

1. คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม และพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ
2. คณะกรรมการศึกษาและวัฒนธรรม
3. คณะกรรมการโยธาและผังเมือง
4. คณะกรรมการการสาธารณสุข

5. คณะกรรมการการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม
6. คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงิน การคลังและติดตามงบประมาณ
7. คณะกรรมการการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย
8. คณะกรรมการการพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม
9. คณะกรรมการกิจการสภากรุงเทพมหานคร
10. คณะกรรมการการจราจรขนส่ง และการระบายน้ำ
11. คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญ สภากรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการวิสามัญ คือ กรรมการที่สภากรุงเทพมหานครเลือกจากผู้ที่เป็นสมาชิกสภา หรือผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภา และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีสิทธิเสนอชื่อผู้เป็นสมาชิกสภาหรือผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภา เพื่อให้สภากรุงเทพมหานครแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ ส่วนจำนวนกรรมการให้เป็นไปตามที่สภากรุงเทพมหานครกำหนด

คณะกรรมการวิสามัญ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ หรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร แล้วรายงานต่อสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีการตั้งขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 เมื่อสภาพิจารณาลงมติรับหลักการร่างข้อบัญญัติที่สมาชิกสภาหรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เสนอสภาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติ แล้วจึงรายงานผลการพิจารณาต่อสภา ถ้าสภาเห็นชอบก็จะส่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครลงนาม เพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

กรณีที่ 2 ตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาศึกษารายละเอียดก่อนรับหลักการหรือก่อนให้ความเห็นชอบในญัตติใด ๆ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่ายังไม่ชัดเจนเพียงพอ แล้วให้นำผลการพิจารณาเสนอต่อสภาว่าสมควรจะรับหลักการ หรือให้ความเห็นชอบในญัตตินั้น ๆ หรือไม่ ประการใด

สมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มีวาระดำรงตำแหน่งตามอายุของสภากรุงเทพมหานครคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง เมื่ออายุของสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลง ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายใน 60 วัน นับแต่วันที่อายุของสภาสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งต้องกำหนดวันเดียวกันทั่วกรุงเทพมหานคร

นอกจากกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภากรุงเทพมหานครยังพ้นจากสมาชิกภาพด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ตาย

2. ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานสภากรุงเทพมหานคร โดยมีผลนับแต่วันถัดจากวันที่ยื่นหนังสือลาออก

3. ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง ตามมาตรา 14 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 เว้นแต่กรณีตามมาตรา 16(4) คือ ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก และถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

4. ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นใดในสวนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือบริษัทที่กรุงเทพมหานครถือหุ้น หรือตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

5. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

6. ขาดประชุมสภากรุงเทพมหานคร ตลอดสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภากรุงเทพมหานคร

7. สภากรุงเทพมหานครวินิจฉัยให้ออก ด้วยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เพราะเห็นว่าได้กระทำการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกสภากรุงเทพมหานครไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมดเข้าชื่อกันยื่นญัตติให้สภาพิจารณาวินิจฉัยให้ออกมีผลตั้งแต่วันที่สภาลงมติ

8. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกทม. ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมาย ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และถ้าสมาชิกภาพของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครสิ้นสุดลงพร้อมกันทั้งหมดเพราะเหตุดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นการยุบสภากรุงเทพมหานคร

เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครว่างลง ด้วยเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภากรุงเทพมหานคร ต้องมีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน 90 วัน เว้นแต่อายุของสภาจะเหลือไม่ถึง 180 วัน สมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งเข้ามาแทนจะอยู่ในตำแหน่งได้เท่าอายุของสภาที่เหลืออยู่

บทบาทหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร

โครงสร้างการบริหารของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร คือมีสภากรุงเทพมหานครซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ที่มาจากการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่แยกกันโดยเด็ดขาด และมีความสัมพันธ์กันในลักษณะของการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน คือต่างมีสิทธิที่จะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งการยุบสภาและถอดถอนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เท่ากัน ตามหลักการดังนี้

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีอำนาจเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย สั่งการให้ยุบสภา เมื่อการดำเนินงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสภากรุงเทพมหานคร มีความขัดแย้งกันจน อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือแก่ราชการโดยส่วนรวม

2. สภากรุงเทพมหานคร มีอำนาจเสนอมติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา ถอดถอนผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้โดยมติคณะรัฐมนตรี กรณีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้กระทำการอันเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หรือปฏิบัติการอันเป็นเหตุให้เสียหายอย่าง ร้ายแรงแก่กรุงเทพมหานคร หรือแก่ราชการส่วนรวมหรือแก่การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือ สวัสดิภาพของประชาชน

นอกจากนี้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และสภากรุงเทพมหานครยังมีความสัมพันธ์กัน ในเรื่องการปฏิบัติราชการอื่น ๆ อีกคือ

1. มีสิทธิเสนอร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครได้เหมือนกัน ยกเว้นร่างข้อบัญญัติ งบประมาณ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ต้องเป็นผู้เสนอและร่าง ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เป็นผู้เสนอจะต้องได้คำรับรองของผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานคร

2. สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก็มีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เมื่อเห็นว่า เรื่องนั้น ๆ ยังไม่สมควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของกรุงเทพมหานคร

3. สมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิ เข้าชื่อเสนอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริงในปัญหาการ บริหารราชการภายใน 15 วัน โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครไม่มีสิทธิยับยั้งการอภิปราย

4. สภากรุงเทพมหานคร มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ ของสภา กรุงเทพมหานคร โดยเลือกจากสมาชิกกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญของ สภากรุงเทพมหานคร โดยเลือกจากสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือผู้มิได้เป็นสมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร

5. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือบุคคล ที่มิได้เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้สภากรุงเทพมหานครตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการ วิสามัญได้ตามจำนวนที่สภากำหนด

6. สภากรุงเทพมหานคร มีอำนาจให้ความเห็นชอบในการดำเนินการของกรุงเทพมหานคร ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อมูลเขตประเวศ

ประวัติความเป็นมา

สำนักงานเขตประเวศ เดิมสังกัดการบริหารงานอยู่กับสำนักงานเขตพระโขนง โดยมีมติ ก.ก. ครั้งที่ 7/2531 ลงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2531 ให้จัดตั้งสำนักงานเขตพระโขนง สาขา 2 (ประเวศ) และได้เปิดบริการประชาชน เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2532 ต่อมาเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยให้จัดตั้งสำนักงานเขตพระโขนง สาขา 2 (ประเวศ) เป็นสำนักงานเขตประเวศ มีพื้นที่การบริการ 3 แขวง คือ แขวงประเวศ แขวงหนองบอน และแขวงดอกไม้

สภาพภูมิศาสตร์ แนวเขตติดต่อ

เขตประเวศ ประกอบด้วยเขตการปกครอง แขวงประเวศ แขวงหนองบอน และแขวงดอกไม้ ซึ่งมีอาณาเขตดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตสะพานสูง
2. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตลาดกระบัง และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตบางนา เขตพระโขนง และเขตสวนหลวง

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มระดับต่ำ เป็นดินตะกอนริมฝั่งแม่น้ำของคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งเป็นดินประเภทที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกข้าว การใช้ประโยชน์จากที่ดินส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตร และประชาชนส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพนี้อยู่ ปัจจุบันเขตประเวศมีการเจริญเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งด้านสาธารณูปการมากขึ้น มีอาคารขนาดใหญ่ศูนย์การค้าต่าง ๆ และโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น

แหล่งของดี

1. สวนหลวง ร. 9 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
2. ศูนย์อัญมณีที่ใหญ่ที่สุดในโลก คือ นิคมอัญมณี (gemo polis) บริหารงานโดยเอกชน คือ บริษัท I.G.S. จำกัดมหาชน เลขที่ 47/31 หมู่ที่ 4 ถนนวัดกิ่งแก้ว (บางนา-ตราด) แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

การคมนาคม

การคมนาคมทางบก ในพื้นที่เขตมีถนนหลัก 6 สาย ได้แก่ ถนนอ่อนนุช ถนนสุขาภิบาล 2 ถนนพัฒนาการ ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร. 9 ถนนศรีนครินทร์ (3344) ถนนรามคำแหง 2 การคมนาคมทางน้ำ ในพื้นที่มี 33 คลอง คลองสายหลัก ได้แก่ คลองประเวศบุรีรมย์

สถานที่สำคัญ

ซึ่งอยู่ในแขวงประเวศ แขวงหนองบอน แขวงดอกไม้

วัด ได้แก่ วัดกระทุ่ม, วัดคุณแม่จันทร์, วัดตะกล้า, วัดทุ่งลานนา, วัดแก้วพิทักษ์เจริญธรรม, วัดทุ่งเศรษฐี

มัสยิด ได้แก่ มัสยิดนูรุลอิบาเดห์, มัสยิดอามานาตุลอิสลาม, มัสยิดยามีลุลอิสลาม (จรเข้ขบ), มัสยิดอัลฮาลาวิ (บ้านม้า, มัสยิดยามีลุลอิบาเดห์, มัสยิดดารุลมุดตาเก็น, มัสยิดกามาตุล-อิมาน, มัสยิดอัลสอาดะห์, มัสยิดอันวาริชซุนนะห์, มัสยิดเราะห์มาตุลอิสลาม, มัสยิดชะห์รอตุลอิสลาม

โรงเรียน ได้แก่ ร.ร.วัดตะกล้า, ร.ร.วัดกระทุ่มเสือปลา, ร.ร.อยู่เป็นสุขอนุสรณ์, ร.ร.สุเหร่าบึงหนองบอน, ร.ร.คห.เผือกอนุสรณ์, ร.ร.สุเหร่าทางควาย, ร.ร.สุเหร่าบ้านม้า, ร.ร.คลองปักหลัก, ร.ร.งามมานะ, ร.ร.สุเหร่าจรเข้ขบ, ร.ร.สุเหร่าศาลาลอย, ร.ร.สุวิทย์เสรีอนุสรณ์, ร.ร.สุเหร่าทับช้าง, ร.ร.คลองมะขามเทศ, ร.ร.แก่นทองอุปถัมภ์

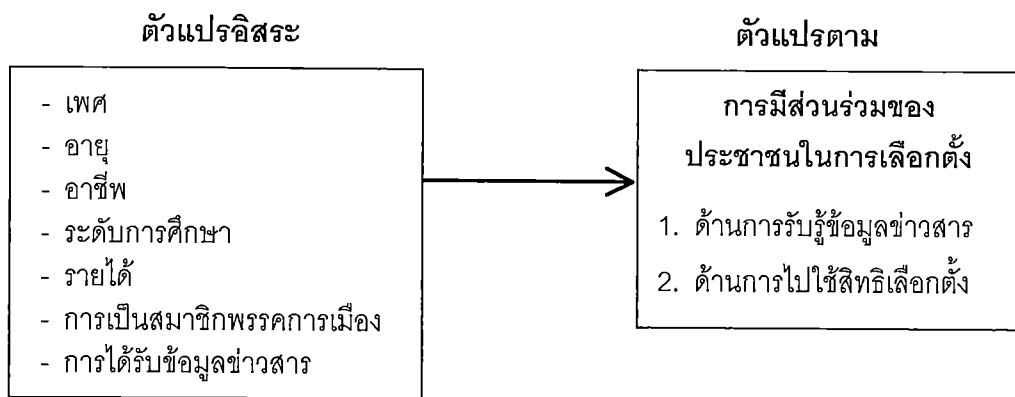
ถนน ได้แก่ ถ.อ่อนนุช, ถ.สุขาภิบาล 2, ถ.พัฒนาการ, ถ.เฉลิมพระเกียรติ ร. 9, ถ. ศรีนครินทร์, ถ.รามคำแหง 2

คลอง ได้แก่ คลองประเวศบุรีรมย์, คลองลำรางประเวศเก่า, คลองหลักเมือง, คลองหนองบอน, คลองปลัดเปรียง, คลองตาช้าง, คลองเค็ด, คลองสาหร่าย, คลองกระทุ่มแจ้บน, คลองกระทุ่มแจ้ล่าง, คลองต้นตาล, คลองอาจารย์พร, คลองปากน้ำ, คลองชันแตก, คลองสิงห์โต, คลองจรเข้ขบ, คลองศาลาลอย, คลองสลุด, คลองปักหลัก, คลองตาสาด, คลองสองห้อง, คลองมอญ, คลองบ้านม้า, คลองโรงแถว, คลองแขก, คลองวัดกระทุ่ม, คลองอ้ายสลุด, คลองแม่จันทร์, คลองรางแม่จันทร์, คลองขุนสกลช่วงปลาย, คลองหนอง-อีแคว, คลองตาพุท, คลองมะขามเทศ

ศูนย์บริการสาธารณสุข 57, ศูนย์บริการสาธารณสุข 57 (สาขาย่อย), มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร การกระจายอำนาจทางการเมือง และพฤติกรรมในการเลือกตั้งของประชาชนเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยมุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรอบแนวความคิดในการวิจัยสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง "บวร" และ "บวร" เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์ แผ่นดินทองหนองจอก พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางฯ ในระดับปานกลางมากที่สุด โดยจะเข้าร่วมในขั้นการรับประโยชน์จากการพัฒนา อยู่ในระดับสูง แต่การเข้าร่วมในการริเริ่มการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนาส่วนใหญ่ จะเข้าร่วมในระดับต่ำ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มปัจจัย คุณลักษณะและแบบแผน ในการดำเนินชีวิต กลุ่มปัจจัยความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อแนวทางและการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางฯ ปัจจัยการได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชน ซึ่งในแต่ละกลุ่มปัจจัยเหล่านี้ ก็มีบางปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมด้วย

บุญยิ่ง โหมดเทศน์ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปกครองท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร ผลการวิจัยพบว่าการศึกษา รายได้ ความทันสมัย และความรู้ความเข้าใจในการปกครอง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิก สภาเทศบาล โดยรายได้เป็นปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการปกครอง และความทันสมัย ตามลำดับ สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่ม และการมองเห็นประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองนั้น ไม่มีความสัมพันธ์ดังกล่าว ในเรื่องการควบคุมติดตามการบริหารงาน พบว่าการศึกษาเป็นปัจจัย เพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่เป็นไปในเชิงผกผันคือเมื่อมีการ ศึกษาสูงขึ้นจะเข้ามีส่วนร่วมน้อยลง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนยังเข้ามีส่วนร่วมในการปกครอง ท้องถิ่นไม่มากนัก และการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายประการ ไม่มี ปัจจัยเพียงตัวเดียวโดด ๆ ที่มีความสำคัญในการกำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน

อัคนีรุท ศรีสวัสดิ์ (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองท้องถิ่นสุขาภิบาล ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล โดยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล ที่ประธานกรรมการมาจากการเลือกตั้งกับประชาชนที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล ที่ประธานมาจากการแต่งตั้งด้วยวิธีการออกแบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่ามูลเหตุที่ประชาชนไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครองนั้น เนื่องมาจากความไม่รู้ไม่เข้าใจ และความมาสนใจในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นสำคัญ มิใช่สาเหตุในเรื่องรูปแบบการปกครอง จะเห็นได้จากการตอบแบบสอบถามที่แสดงว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิหน้าที่การเป็นประชาชนในเขตสุขาภิบาล ซึ่งทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน (ค่าไค-สแควร์เกินระดับนัยสำคัญที่ .05) นอกจากนี้ประชาชนให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาล โดยให้เหตุผลว่าเป็นหน้าที่และเห็นคุณค่าของการเลือกตั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ที่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนก่อน เมื่อประชาชนมีความสนใจเลื่อมใส ศรัทธาในกิจการสุขาภิบาลแล้ว จึงพิจารณาแก้ไขให้สอดคล้องหรือเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนต่อไป

สรวงสุตา พูลเจริญ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีคนตาบอด ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของคนตาบอด ที่เป็นสมาชิกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย จำนวน 292 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่าคนตาบอดที่เป็นสมาชิกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนตาบอด ที่เป็นสมาชิกของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้แก่ อายุ ระดับรายได้ อาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิก ในกลุ่มสังคมและความสนใจรับข่าวสารด้านการเมือง ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรสไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุกิจ ศุภกิจเจริญ (2535) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าชาวอำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ มีวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับผู้ดำรงชีวิตแบบไพร่ฟ้า สำหรับในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชากรตัวอย่างทั้งหมดตอบว่าได้รับข่าวสารทางการเมืองทั้งจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และแหล่งข่าวอื่น ๆ ผู้ตอบคำถามร้อยละ 77.70 ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถือเป็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงที่สุด ขณะที่ระดับต่ำสุดได้แก่ การเป็นเจ้าของหน้าที่พรรคการเมืองหรือได้รับเลือกตั้ง โดยมีผู้ตอบเพียงร้อยละ 0.30 เท่านั้น นอกจากนี้การศึกษาถึงปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.00 ตอบว่าพิจารณาทั้งตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองที่สังกัดประกอบกัน ร้อยละ 35.00 ตอบว่าพิจารณาจากพรรคที่สังกัดเป็นสำคัญ ร้อยละ 14.30 พิจารณาจากตัวผู้สมัคร และร้อยละ 0.70 ตอบว่าพิจารณาจากปัจจัยอื่น จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษาเสนอว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบันนั้น ควรมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีมาตรการดูแลเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง การใช้อิทธิพล ตลอดจนเล่ห์เหลี่ยมกลโกงเพื่อชัยชนะในการเลือกตั้ง ส่วนแนวทางการพัฒนาระดับความสนใจทางการเมืองก็อาจทำได้โดยการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการเมืองการปกครอง ปลุกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยส่วนใหญ่แล้วตัวแปรทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) การตัดสินใจที่มีลักษณะสมเหตุสมผล แบบที่เป็นเครื่องมือและการตัดสินใจที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 3) ประชาชนชั้นกลางค่อนข้างมีความพอใจในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของชนชั้นกลาง คือ การพิจารณาว่าพรรคการเมืองนั้นทำประโยชน์ให้แก่ประเทศโดยส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน พิจารณาจากคุณวุฒิและความซื่อสัตย์ของบุคคลที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อ พิจารณาการที่พรรคทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น จังหวัด หรือภาคของตนมากน้อยแค่ไหน ต้องเป็นบัญชีรายชื่อของพรรคเดียวกับที่ตนเลือกผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง และต้องเป็นบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ที่สามารถจัดตั้งหรือเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลได้

วัฒนา เลิศธรรมเทวี (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการศาลาประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีศาลาประชาธิปไตยบ้านศรีเจริญ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจหลักการประชาธิปไตย

ของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย 4 ตัวแปร คือ เพศ การเป็นผู้นำท้องถิ่น การรับฟังวิทย์ และการอ่านหนังสือพิมพ์ ส่วนการมีส่วนร่วมในโครงการศาลาประชาธิปไตยของหัวหน้าครัวเรือนนั้นอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย 6 ตัวแปร คือ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม การเป็นผู้นำท้องถิ่น การรับฟังวิทย์ การดูโทรทัศน์และการอ่านหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในหลักประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมในโครงการศาลาประชาธิปไตย พบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

โคทม อารียา (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาคมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มต้นการนำเสนอด้วยการตีความแนวคิดเรื่องประชาสังคม (civil society) ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นส่วนของสังคมที่แยกออกจากภาครัฐ และหมายรวมถึง 1) องค์การชุมชนระดับรากฐาน (grassroots) 2) องค์การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และ 3) องค์การเอกชนอื่น ๆ โดยมีแนวทางการพัฒนาแยกเป็นสามแนวทางหลัก คือ 1) การพัฒนาประชาคมท้องถิ่น โดยรัฐเป็นฝ่ายเสริม 2) การพัฒนาโครงสร้างประชาสังคม เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลกันในแนวตั้ง 3) การพัฒนาประชาคมของผู้มีอาชีพหรือความสนใจร่วมกัน โดยทั้งสามแนวทางมีการประสานถักทอเข้าด้วยกัน การตีความดังกล่าวนี้ เป็นประโยชน์เพื่อพิจารณาเข้ากับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเน้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในอันที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานของการปฏิรูปการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองที่สำคัญ จึงมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้งในเชิงปริมาณ คือ การที่ประชาชนมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่พลเมือง และในเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอต่อการตัดสินใจ มีความรู้และมีจิตสำนึกที่จะเฝ้าระวังการทุจริต รวมทั้งมีประชาชนบางส่วนรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง ภายใต้แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งที่จะเป็นการใช้สื่อทุกด้าน ประสานทุกฝ่าย ใ้ใจประชาชน คิดค้นกิจกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยบุคคลทั้งภาครัฐและภาคประชาคม ในการนี้ผู้เขียนได้นำเสนอความร่วมมือระหว่างประชาคมต่าง ๆ กับองค์กรอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างประชาคมเครือข่ายมหาชาติไทยกับ กกต., ความร่วมมือระหว่างประชาคมเครือข่าย

เอกชนกับ กกต. ความร่วมมือระหว่างประชาคมส่วนอื่น ๆ กับ กกต. และความร่วมมือระหว่างประชาคมกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยผู้เขียนเชื่อว่าความร่วมมืองานเขียนชิ้นนี้ ผู้เขียนต้องการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาคมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มต้นการนำเสนอด้วยการตีความแนวคิดเรื่องประชาสังคม (civil society) ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นส่วนของสังคมที่แยกออกจากภาครัฐ และหมายรวมถึง 1) องค์กรชุมชนระดับรากฐาน (grassroots) 2) องค์กรพัฒนาแบบมีส่วนร่วม และ 3) องค์กรเอกชนอื่น ๆ โดยมีแนวทางการพัฒนาแยกเป็น 3 แนวทางหลัก คือ (1) การพัฒนาประชาคมท้องถิ่นโดยรัฐเป็นฝ่ายเสริม (2) การพัฒนาโครงสร้างประชาสังคม เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลกันในแนวดั้ง (3) การพัฒนาประชาคมของผู้มีอาชีพหรือความสนใจร่วมกัน โดยทั้งสามแนวทางมีการประสานถักทอเข้าด้วยกัน การตีความดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์เพื่อพิจารณาเข้ากับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเน้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในอันที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นรากฐานของการปฏิรูปการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองที่สำคัญ จึงมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั้งในเชิงปริมาณ คือ การที่ประชาชนมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการเลือกตั้งและถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่พลเมือง และในเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอต่อการตัดสินใจ มีความรู้ และมีจิตสำนึกที่จะเฝ้าระวังการทุจริต รวมทั้งมีประชาชนบางส่วนรวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง ภายใต้แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งที่จะเป็นการใช้สื่อทุกด้าน ประสานทุกฝ่าย ใฝ่ใจประชาชน คิดค้นกิจกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยบุคคลทั้งภาครัฐและภาคประชาคม ในการนี้ผู้เขียนได้นำเสนอความร่วมมือระหว่างประชาคมต่าง ๆ กับองค์กรอื่น ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างประชาคมเครือข่ายมหาตมาคานธีกับ กกต. ความร่วมมือระหว่างประชาคมเครือข่ายเอกชนกับ กกต. ความร่วมมือระหว่างประชาคมส่วนอื่น ๆ กับ กกต. และความร่วมมือระหว่างประชาคมกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยผู้เขียนเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างกันนี้จะนำไปสู่การประสานงานที่เป็นประโยชน์ทางการเมือง ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเป็นผลดีที่เกิดขึ้นแก่ระบบการเมืองการปกครองและแก่ประชาชนในท้ายที่สุด

รังสิมันต์ ปุณยปรณานนท์ (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบพฤติกรรมการเลือกตั้งส่วนใหญ่ทั้งคณะกรรมการชุมชน

และประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน บางเรื่องที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมมากกว่า คณะกรรมการชุมชน แต่ในส่วนที่คณะกรรมการชุมชนเข้ามีส่วนร่วมมากกว่าประชาชน ได้แก่ การเป็นตัวแทนผู้สมัครในการให้เงินและสิ่งของแก่ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การทำหน้าที่สังเกตการณ์การเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัคร และการชักชวนบุคคลในครอบครัวให้ไปลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัคร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ได้นำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือ
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนเขตประเวศ ตามทะเบียนรายชื่อของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ พ.ศ. 2548 จำนวน 32 ชุมชน จำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 27,052 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตประเวศ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 400 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของยามานะ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	n แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ .05
แทนค่า	n =	$\frac{27,052}{1 + 27,052 (0.05)^2}$
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	=	400 คน

ขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งชุมชนออกเป็น 32 แห่ง ตามทะเบียนชุมชนของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ

2. สุ่มอย่างง่ายชุมชนมา 10 แห่ง

3. สุ่มอย่างง่ายประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตามทะเบียนรายชื่อประชาชนของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ชุมชนละ 40 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ชุมชนมัสยิดดอกไม้ จำนวน 40 คน
2. ชุมชนสุเหร่าคลองเคล็ด (อยู่เป็นสุข) จำนวน 40 คน
3. ชุมชนมิตรภาพซอย 6 จำนวน 40 คน
4. ชุมชนหมู่บ้านพัฒนาศาลาลอย จำนวน 40 คน
5. ชุมชนเกาะเล็งสัมพันธ์ จำนวน 40 คน
6. ชุมชนริมคลองประเวศฝั่งเหนือ จำนวน 40 คน
7. ชุมชนคลองทับช้างล่างฝั่งธน จำนวน 40 คน
8. ชุมชนบ้านปิง จำนวน 40 คน
9. ชุมชนสุเหร่าทางควาย จำนวน 40 คน
10. ชุมชนกระทุ่มเสือปลา จำนวน 40 คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการเขตประเวศ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ประสานงานกับฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ

3. ประสานงานกับกรรมการชุมชนในเขตประเวศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดวันเวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าให้ประชาชนได้รับทราบ

4. ดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 25 – 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548

5. นำข้อมูลที่ได้รับการดำเนินงาน ตามขั้นตอนของการศึกษาวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

เกณฑ์ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความหมายดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การคำนวณค่าเฉลี่ยของมีส่วนร่วมแต่ละระดับ ใช้สูตรดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2535 หน้า 242)

$$\begin{aligned} \text{ระยะห่างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ \text{แทนค่า ระยะห่างระหว่างชั้น} &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ มีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.68 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34 – 3.67 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 2.33 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และชุมชนเขตประเวศ เพื่อกำหนดเป็นกรอบพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามแล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ทางด้านโครงสร้างข้อคำถามและเนื้อหา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีในกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8215 ถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ได้มาตรฐาน

4. นำแบบสอบถามมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามตามที่ได้รับใช้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนใช้สถิติ จำนวน และร้อยละ
2. ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จัดหมวดหมู่นำเสนอในรูปแบบของความถี่และค่าร้อยละ
4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ
- 3. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ
- 4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสอบถามประชาชน จำนวน 400 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รายละเอียดของข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	284	71.00
- หญิง	116	29.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	110	27.50
- 31 – 40 ปี	125	31.25
- 41 – 50 ปี	114	28.50
- มากกว่า 50 ปี	51	12.75

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
3. อาชีพ		
- รับจ้าง	90	22.50
- ค้าขาย	94	23.50
- รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	86	21.50
- แม่บ้าน	67	16.75
- นักเรียน / นักศึกษา	45	11.25
- อื่น ๆ	18	4.50
4. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	160	40.00
- อนุปริญญา	145	36.25
- ปริญญาตรีขึ้นไป	95	23.75
5. รายได้ต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 10,000 บาท	184	46.00
- 10,000 – 15,000 บาท	117	29.25
- มากกว่า 15,000 บาท	99	24.75
6. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง		
- เป็น	136	34.00
- ไม่เป็น	264	66.00
7. สื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมากที่สุด		
- หนังสือพิมพ์	119	29.75
- โทรทัศน์	184	46.00
- สื่อบุคคล	30	7.50
- วิทยู	57	14.25
- อื่น ๆ ระบุ (ถ้ามี)	10	2.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

เพศ พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และเพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00

อายุ พบว่ามีอายุ 31–40 ปี มากที่สุด จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา ได้แก่ อายุ 41–50 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 อายุต่ำกว่า 30 ปี ลงมา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75

อาชีพ พบว่ามีอาชีพค้าขาย มากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 แม่บ้าน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และอื่น ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

ระดับการศึกษา พบว่ามีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา ได้แก่ อนุปริญญา จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75

รายได้ต่อเดือน พบว่ามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10, 000 บาท มากที่สุด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา ได้แก่ 10,000–150,000 บาท บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.25 และมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75

การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พบว่าไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 และเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00

สื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มากที่สุด พบว่าเป็นสื่อโทรทัศน์ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 วิทย์ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 สื่อบุคคล จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และอื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน รายละเอียดของข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 2 - 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรายข้อ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร								
1. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับอย่างน้อยเพียงใด	102 (25.50)	218 (54.50)	53 (13.25)	17 (4.25)	10 (2.50)	3.95	0.61	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบอย่างน้อยเพียงใด	94 (23.50)	213 (53.25)	50 (12.50)	23 (5.75)	20 (5.00)	3.85	0.54	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบอย่างน้อยเพียงใด	138 (34.50)	121 (30.25)	87 (21.75)	30 (7.50)	24 (6.00)	3.80	0.56	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างน้อยเพียงใด	144 (36.00)	135 (33.75)	61 (15.25)	37 (9.25)	23 (5.75)	3.85	0.62	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบอย่างน้อยเพียงใด	126 (31.50)	142 (35.50)	55 (13.75)	41 (10.25)	36 (9.00)	3.70	0.55	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับทราบอย่างน้อยเพียงใด	132 (33.00)	120 (30.00)	84 (21.00)	33 (8.25)	31 (7.75)	3.72	0.61	มาก
7. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างน้อยเพียงใด	138 (34.50)	81 (20.25)	79 (19.75)	80 (20.00)	22 (5.50)	3.58	0.57	ปานกลาง
8. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างน้อยเพียงใด	138 (34.50)	123 (30.75)	85 (21.25)	30 (7.50)	24 (6.00)	3.80	0.60	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด	139 (34.75)	136 (34.00)	63 (15.75)	33 (8.25)	29 (7.25)	3.80	0.56	มาก
10. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด	144 (36.00)	134 (33.50)	60 (15.00)	39 (9.75)	23 (5.75)	3.85	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	130 (32.50)	142 (35.50)	67 (16.75)	37 (9.25)	24 (6.00)	3.78	0.51	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.95$, $S.D. = 0.61$) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.54$) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เขตได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.56$) มีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.62$) มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.70$, $S.D. = 0.55$) มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับ ($\bar{X} = 3.72$, $S.D. = 0.61$) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.60$) มีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.56$) และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.58$) และข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = 0.57$)

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งรายข้อ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง								
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ท่านมีสิทธิในการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด	137 (34.25)	123 (30.75)	85 (21.25)	30 (7.50)	25 (6.25)	3.79	0.62	มาก
2. ท่านได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด	103 (25.75)	175 (43.75)	53 (13.25)	36 (9.00)	33 (8.25)	3.70	0.58	มาก
3. ท่านมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในครั้งต่อไปมากน้อยเพียงใด	141 (35.25)	137 (34.25)	62 (15.50)	32 (8.00)	28 (7.00)	3.82	0.60	มาก
4. ท่านคิดว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมีความสำคัญต่อการพัฒนากรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด	144 (36.00)	146 (36.50)	34 (8.50)	50 (12.50)	26 (6.50)	3.85	0.64	มาก
5. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด	117 (29.5)	140 (35.00)	61 (15.25)	47 (11.75)	25 (6.25)	3.64	0.66	ปานกลาง
6. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในชื่อเสียงของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	135 (33.75)	128 (32.00)	89 (22.25)	25 (6.25)	23 (5.79)	3.80	0.59	มาก
7. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในอุดมการณ์การศึกษาของตัวผู้สมัคร	145 (36.25)	137 (34.25)	60 (15.00)	36 (9.00)	22 (5.50)	3.85	0.63	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
8. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในประสิทธิภาพของผู้สมัคร	134 (33.50)	121 (30.25)	83 (20.75)	33 (8.25)	29 (7.25)	3.74	0.61	มาก
9. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัคร	126 (31.50)	144 (36.00)	51 (12.75)	43 (10.75)	36 (9.00)	3.70	0.57	มาก
10. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน	133 (33.25)	169 (42.25)	50 (12.50)	21 (5.25)	27 (6.75)	3.90	0.59	มาก
รวมเฉลี่ย	132 (33.00)	142 (35.50)	63 (15.75)	35 (8.75)	28 (7.00)	3.78	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $S.D. = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 0.62$) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.70$, $S.D. = 0.58$) ความตั้งใจจะไปเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.60$) ความสำคัญของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการพัฒนากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.64$) ศรัทธาในชื่อเสียงของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.66$) ศรัทธาในอุดมการศึกษาของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.63$) ศรัทธาในประสิทธิภาพของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.74$, $S.D. = 0.61$) ศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.70$, $S.D. = 0.57$) การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.59$) และข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.64$, $S.D. = 0.66$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง จำแนกตามตัวแปร

การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
และสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยใช้สถิติ t-test และ F-test ในการทดสอบ
สมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
สมมติฐานในการวิจัย

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิก
สภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	(n)	($\bar{X}$)	S.D.	t	Sig.
ชาย	284	3.78	0.50	3.64	0.92
หญิง	116	3.78	0.61		

จากตารางที่ 4 พบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการ
เลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น
ผลการศึกษาก็ปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิก
สภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.60	2	0.80	3.50	0.41
ภายในกลุ่ม	90.81	397	0.22		
รวม	92.41	399			

จากตารางที่ 5 พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการ
เลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น
ผลการศึกษาก็ปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.50	5	0.30	1.30	0.41
ภายในกลุ่ม	90.91	394	0.230		
รวม	92.41	399			

จากตารางที่ 6 พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผลการศึกษาก็ปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	6.01	2	3.00	13.86	0.02*
ภายในกลุ่ม	86.40	397	0.21		
รวม	92.41	399			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผลการศึกษาก็ยืนยันสมมติฐานข้อนี้คือ

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างของตัวแปรระดับการศึกษาของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วได้นำมาเปรียบเทียบกับรายคู่ โดยวิธีของ Scheffe เพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่รายละเอียดยของข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ระดับการศึกษา			
	$\overline{X}$	ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	3.66	-	0.11	0.25*
อนุปริญญา	3.77		-	0.14
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.91			-

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาดั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผลการศึกษาก็ยืนยันสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.74	2	0.87	3.83	0.52
ภายในกลุ่ม	90.66	397	0.22		
รวม	92.41	39			

จากตารางที่ 9 พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผลการศึกษาก็ปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม สมาชิกพรรคการเมือง

เพศ	(n)	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
เป็นสมาชิกพรรคการเมือง	136	3.93	0.56	22.14	0.02*
ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง	264	3.64	0.57		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่าประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง กับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผลการศึกษาจึงยืนยันสมมติฐานข้อนี้

สมมติฐานข้อที่ 7 ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.60	4	0.40	1.74	0.41
ภายในกลุ่ม	90.81	395	0.22		
รวม	92.41	399			

จากตารางที่ 11 พบว่าประชาชนที่ได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผลการศึกษาจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อนี้

ตารางที่ 12 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ
เพศ	ไม่สอดคล้อง	-
อายุ	ไม่สอดคล้อง	-
อาชีพ	ไม่สอดคล้อง	-
ระดับการศึกษา	สอดคล้อง	.05
รายได้	ไม่สอดคล้อง	-
การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	สอดคล้อง	.05
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	ไม่สอดคล้อง	-

จากตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2 ข้อ ได้แก่ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 5 ข้อ ได้แก่ ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และการได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วจัดหมวดหมู่เรียงความที่รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้มากยิ่งขึ้น	29
2. ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้น	20

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน
3. ควรมีการแก้ไขปัญหของท้องถิ่นให้ทันท่วงที	18
4. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้เยาวชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น	15
5. นักการเมืองแสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป	9
รวม	91

จากตารางที่ 13 พบว่าประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้อที่มากที่สุด ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้มากยิ่งขึ้น จำนวน 29 คน รองลงมา ได้แก่ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้น จำนวน 20 คน ควรมีการแก้ไขปัญหของท้องถิ่นให้ทันท่วงที จำนวน 18 คน ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้เยาวชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น จำนวน 15 คน และนักการเมืองแสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป จำนวน 9 คน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ แยกตามตัวแปร เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ ใน 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1.1 เพศ พบว่าเป็นเพศชาย จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 และเพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00

1.2 อายุ พบว่ามีอายุ 31 – 40 ปี มากที่สุด จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา ได้แก่ อายุ 41–50 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75

1.3 อาชีพ พบว่ามีอาชีพค้าขาย มากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 รองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 แม่บ้าน จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และอื่นๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

1.4 ระดับการศึกษา พบว่ามีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มากที่สุด จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา ได้แก่ อนุปริญญา จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75

1.5 รายได้ต่อเดือน พบว่ามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา ได้แก่ 10,000 – 15,000 บาท จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.25 และมากกว่า 15,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75

1.6 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พบว่าไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 และเป็นสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00

1.7 สื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มากที่สุด พบว่าเป็นสื่อหนังสือโทรทัศน์ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.75 วิทย์ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 สื่อบุคคล จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 และอื่น ๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.95$, $S.D. = 0.61$) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.54$) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เขตได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.56$) มีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.62$) มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.70$, $S.D. = 0.55$) มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับ ($\bar{X} = 3.72$, $S.D. = 0.61$) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.60$) มีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.56$) และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.85$, $S.D. = 0.58$) และข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = 0.57$)

3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $S.D. = 0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = 0.62$) การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.70$, $S.D. = 0.58$) ความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.60$) ความสำคัญของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการพัฒนากรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.85$,

S.D. = 0.64) ศรัทธาในชื่อเสียงของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.66) ศรัทธาในอุดมการศึกษาของตัวผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.63) ศรัทธาในประสบการณ์ของตัวผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.61) ศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของตัวผู้สมัคร ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.57) การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.59) และข้อที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.66)

4. การพิสูจน์สมมติฐาน

4.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4.3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4.6 ประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง กับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.7 ประชาชนที่ได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้อที่มากที่สุด ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้มากยิ่งขึ้น รองลงมา ได้แก่ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้ทันทั่วถึง ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้เยาวชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น และนักการเมืองแสวงหาผลประโยชน์มากเกินไป

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานภาครัฐ คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และส่วนหนึ่งสื่อมวลชนให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน ส่วนหนึ่งประกอบกับกระแสการตื่นตัวและให้ความสนใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เกิดขึ้นเป็นอย่างมากในทุกระดับของประเทศ จึงส่งผลทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่เป็นเพศหญิงและเพศชายล้วนได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านการเมืองจากสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน เนื่องจากในปัจจุบันความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลทำให้ประชาชนทุกเพศ มีโอกาสที่จะได้สัมผัสและบริโภคข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอเช่นเดียวกัน จึงส่งผลทำให้ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สรวงสุตา พูลเจริญ (2546) พบว่าปัจจัยทางด้านเพศไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับประชากรปีไทย

3. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนในปัจจุบันส่งผลทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการเลือกตั้งมากยิ่งขึ้นในทุกวัย รวมทั้งในปัจจุบันผลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ทำให้ประชาชนจะต้องไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่ถือว่าเป็น "สิทธิ" ของประชาชน โดยจะไปเลือกตั้งหรือไม่ไปก็ได้ ดังนั้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน แตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยของ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2546) พบว่าปัจจัยทางด้านอายุของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเป็นยุคของโลกาภิวัตน์ ทำให้การสื่อสารระหว่างหน่วยงานต่อหน่วยงานบุคคลต่อบุคคล หรือแม้กระทั่งภาครัฐกับประชาชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประชาชนทุกอาชีพสามารถบริโภคข้อมูลข่าวสารเช่นเดียวกันหมด ดังนั้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยของ สรวงสุตา พูลเจริญ (2546) พบว่าปัจจัยทางด้านอาชีพของประชาชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลทำให้ประชาชนมีความเจริญงอกงาม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเห็นคุณค่าของการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย จึงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บุญยิ่ง โหมดเทศ (2546) พบว่าปัจจัยทางด้านการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

6. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในสังคมยุคปัจจุบัน ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก เห็นถึงความสำคัญของตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปบริหารประเทศ ทั้งที่เป็นฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน รวมทั้งสื่อมวลชนจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ ก็ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาวิจัยของ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และ เทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2546) และ สรรพสุดา พูลเจริญ (2546) พบว่าปัจจัยทางด้านรายได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

7. ประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองกับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แสดงให้เห็นว่ามีความสนใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว และอาจเกิดความรู้สึกที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และอยากมีบทบาททางการเมืองในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง รวมทั้งบทบาทอื่นๆ ทางด้านการเมืองมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ดังนั้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองกับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ประชาชนที่ได้รับสื่อเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสื่อประเภทต่าง ๆ ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อบุคคล มีการแข่งขันกันนำเสนอข่าวสารที่สูงมากเพื่อให้ประชาชนได้เลือกบริโภค สื่อประเภทใดไม่ปรับปรุงตัวหรือมีคุณภาพด้อยกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ก็จะถูกปิดตนเองลง ดังนั้นการพัฒนาสื่อจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ จึงส่งผลทำให้ประชาชนได้รับบริโภคข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่ ดังนั้นประชาชนจึงได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่แตกต่างกัน จึงมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

9. ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระแสการแข่งขันทางด้านสื่อในปัจจุบันมีการแข่งขันที่รุนแรง ซึ่งผลทำให้ประชาชนสามารถเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บัญญัติให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนชาวไทย มิใช่เป็นเพียงแค่ “สิทธิ” เท่านั้น จึงส่งผลทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น ดังที่ โดทม อาริยา ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาคมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่าการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างเพียงพอจะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแจ้งข่าวการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการรณรงค์ในช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายการ มีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชนตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน นักเรียน นักศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชน ตั้งแต่ในวัยเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในการบริหารกรุงเทพมหานคร
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบว่า การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ที่ทุกคนจะต้องทำมิใช่เป็นเพียง “สิทธิ” เท่านั้น
5. พรรคการเมืองควรมีการดำเนินงานของพรรค ด้วยการแข่งขันทางด้านนโยบาย แนวคิด และผลการทำงาน มากกว่าการโจมตีกันทางการเมืองที่ไม่สร้างสรรค์ ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติต่อประชาชน

1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบมากยิ่งขึ้น
2. ประชาชนควรมีการปลูกฝังค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ โดยเฉพาะลูกหลานที่เป็นเด็กและเยาวชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น
3. ประชาชนควรมีการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น
4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น และถือว่าการเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” มิใช่เป็นเพียง “สิทธิ”

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในการบริหารกรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในพื้นที่เขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตชั้นนอกและเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เช่น นิสิต และนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร กับบทบาทของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการพัฒนากรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

โกวิทย์ พวงงาม. (2542). การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองท้องถิ่น สุชาติบาล. (2535). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/article/ac>.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (2535). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thairesearch.org/result.php>.

การมีส่วนร่วมของประชาคมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. (2540). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.data.cusri.chula.ac.th/participation.html>.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง. (2540). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/article/ac>.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร. (2545). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thairesearch.org/result.php>.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคณะกรรมการชุมชนกับประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. (2545). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/article/ac>.

การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บวร” และ “บวร” เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก. (2546). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/article/ac>.

ความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการศาลาประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีศาลาประชาธิปไตยบ้านศรีเจริญ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก. (2540). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.vup.stou.at.ch>.

ชลธิชา ณ เชียงใหม่. (2546). แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย, วันที่ 17 ธันวาคม 2546.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชน. จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า, 2 (8, 19), หน้า 15.

ธเนศวร เจริญเมือง. 2544. 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540. กรุงเทพฯ: คบไฟการพิมพ์.

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ. (2548). ข้อมูลชุมชนเขตประเวศ.

กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตประเวศ.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน จำกัด.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2526). การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ปรัชญา เวสารัชช. (2521). "องค์การกับลูกค้า". วารสารสังคมศาสตร์, 15 (ตุลาคม – ธันวาคม 2521), หน้า 73.

พงษ์ศักดิ์ เสมอศักดิ์. (2542). การปฏิรูปราชการกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์

มหบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วิรัช วิวัชนภาวรรณ. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิชญ์ เครื่องงาม. (2545). "การปฏิรูประบบราชการกรุงเทพมหานคร" ใน เอกสารประกอบ

การสัมมนาการปฏิรูประบบราชการกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบาย

และแผนกรุงเทพมหานคร.

สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.

สมาน รังสิโยกฤษณ์. (2543). การปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สรองสุตา พูลเจริญ. (2542). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีคนตาบอด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานเขตประเวศ. (2548). บรรยายสรุปเขตประเวศ. สำนักงานเขตประเวศ.

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2546). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร. (2547). คู่มือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภากรุงเทพมหานคร.

สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2544). "การวิเคราะห์เชิงระบบ". วารสารสำนัก

นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2 (1 มกราคม-เมษายน 2544), หน้า 11.

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. (2544). จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า. 2 (8, 19), หน้า 21.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิก
สภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ 1 ฉบับต่อ 1 คน
2. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผลของการศึกษาวิจัยจะนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และจะนำไปใช้เฉพาะในเชิงวิชาการเท่านั้น
3. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
 - ตอนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพศ

() เพศชาย

() เพศหญิง

2. อายุ ปี

3. อาชีพ

() รับจ้าง

() ค้าขาย

() รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() แม่บ้าน

() นักเรียน/นักศึกษา

() อื่น ๆ ระบุ

4. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา

() อนุปริญญา

() ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

5. รายได้ต่อเดือน

() ต่ำกว่า 10,000 บาท

() 10,000 – 15,000 บาท

() มากกว่า 15,000 บาท

6. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

() เป็น

() ไม่เป็น

7. สื่อที่ได้รับเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมากที่สุด

() หนังสือพิมพ์

() โทรทัศน์

() สื่อบุคคล

() วิทยู

() อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
เพียงข้อเดียว

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่เขตได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
6. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับทราบมากน้อยเพียงใด					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด					
9. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด					

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด					
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
1. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครตั้งแต่ท่านมีสิทธิในการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด					
2. ท่านได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในครั้งต่อไปมากน้อยเพียงใด					
4. ท่านคิดว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมีความสำคัญต่อการพัฒนากรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด					
6. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในชื่อเสียงของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง					
7. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในอุดมการศึกษาของตัวผู้สมัคร					
8. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในประสบการณ์ของตัวผู้สมัคร					
9. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัคร					
10. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างที่เป็นข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 1.1

1.2

1.3

1.4

1.5
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 2.1

2.2

2.3

2.4

2.5
3. ด้านอื่นๆ
- 3.1

3.2

3.3

3.4

3.5

สถิติเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 6 มกราคม 2544

เขตเลือกตั้งที่	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ	เปอร์เซ็นต์ผู้มาใช้สิทธิ	จำนวนผู้ลงคะแนน	จำนวนผู้ไม่ลงคะแนน	จำนวนบัตรเสีย	เปอร์เซ็นต์บัตรเสีย
1	97,518	65,504	67.17	60,203	5,301	1,773	2.95
2	96,940	54,796	56.53	50,905	3,891	3,002	5.9
3	120,362	75,227	62.5	69,687	5,540	2,383	3.42
4	85,985	56,873	66.14	52,930	3,943	1,952	3.69
5	78,069	48,637	62.3	45,577	3,060	1,429	3.14
6	96,952	66,039	68.12	62,403	3,636	1,762	2.82
7	100,345	64,923	64.7	60,412	4,511	2,120	3.51
8	79,613	49,567	62.26	46,722	2,845	1,690	3.62
9	96,047	53,781	55.99	50,631	3,150	3,378	6.67
10	91,806	60,101	65.47	57,192	2,909	1,440	2.52
11	117,929	75,775	64.25	71,397	4,378	2,270	3.18
12	127,048	86,756	68.29	80,888	5,868	2,353	2.91
13	85,192	59,384	69.71	57,274	2,110	541	0.94
14	106,251	71,408	67.21	66,859	4,549	2,808	4.2
15	102,249	68,587	67.08	64,683	3,904	1,894	2.93
16	122,024	84,332	69.11	79,164	5,168	2,732	3.45
17	79,254	57,536	72.6	53,856	3,680	1,273	2.36
18	77,745	53,495	68.81	50,134	3,361	1,174	2.34
19	101,419	69,650	68.68	65,376	4,274	1,757	2.69
**20	94,900	67,167	70.78	64,154	3,013	1,568	2.44
21	105,810	74,862	70.75	70,287	4,575	2,199	3.13
22	121,328	81,363	67.06	75,884	5,479	3,160	4.16
23	116,334	76,505	65.76	72,312	4,193	2,327	3.22

เขตเลือกตั้งที่	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวนผู้มาใช้สิทธิ	เปอร์เซ็นต์ผู้มาใช้สิทธิ	จำนวนผู้ลงคะแนน	จำนวนผู้ไม่ลงคะแนน	จำนวนบัตรเสีย	เปอร์เซ็นต์บัตรเสีย
24	92,406	59,531	64.42	55,516	4,015	1,451	2.61
25	142,806	96,418	67.52	91,185	5,233	6,408	7.03
26	136,414	96,115	70.46	91,459	4,656	3,175	3.47
27	87,327	56,979	65.25	53,054	3,925	1,840	3.47
28	89,152	58,785	65.94	55,213	3,572	1,993	3.61
29	106,646	71,364	66.92	67,163	4,201	2,114	3.15
30	86,836	55,578	64	52,809	2,769	1,750	3.31
31	120,126	81,561	67.9	75,494	6,067	3,290	4.36
32	120,709	79,509	65.87	74,244	5,265	2,633	3.55
33	122,379	78,305	63.99	72,833	5,472	2,862	3.93
34	130,301	86,424	66.33	80,093	6,331	3,556	4.44
35	120,407	87,942	73.04	82,355	5,587	5,587	6.78
36	102,157	69,624	68.15	64,434	5,190	4,169	6.47
37	142,322	101,438	71.27	94,148	7,290	5,197	5.52
รวม	3,901,108	2,601,841	66.69	2,438,930	162,911	93,010	3.81

จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ณ วันที่ 23 กรกฎาคม 2543
จากหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 5,869 หน่วย

เขต	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวน ผู้มาใช้สิทธิ	เปอร์เซ็นต์ ผู้มาใช้สิทธิ
พระนคร	51,190	31,266	61.08
ป้อมปราบศัตรูพ่าย	44,601	26,922	60.36
ปทุมวัน	46,666	26,318	56.4
สัมพันธวงศ์	24,082	14,881	61.79
บางรัก	35,935	22,403	62.34
ยานนาวา	64,049	36,740	57.36
สาทร	70,917	41,704	58.81
บางคอแหลม	78,492	43,942	55.98
ดุสิต	96,947	47,598	49.1
บางซื่อ	117,835	67,531	57.31
พญาไท	55,985	34,473	61.58
ราชเทวี	57,590	30,913	53.68
ห้วยขวาง	53,226	31,810	59.76
ดินแดง	115,806	65,280	56.37
พระโขนง	71,076	41,655	58.61
สวนหลวง	76,630	46,373	60.52
ประเวศ	83,774	49,091	58.6
บางนา	70,973	40,939	57.68
คลองเตย	95,735	45,802	47.84
วัฒนา	56,224	30,951	55.05
บางเขน	118,940	71,071	59.75
สายไหม	98,775	57,316	58.03
ดอนเมือง	103,007	57,796	56.11
หลักสี่	82,553	49,415	59.86
จตุจักร	123,258	74,309	60.29

เขต	จำนวนผู้มีสิทธิ	จำนวน ผู้มาใช้สิทธิ	เปอร์เซ็นต์ ผู้มาใช้สิทธิ
บางกะปิ	98,613	60,095	60.94
วังทองหลาง	75,774	46,212	60.99
ลาดพร้าว	77,688	49,664	63.93
บึงกุ่ม	92,041	58,355	63.4
สะพานสูง	49,634	32,503	65.49
คันนายาว	53,008	32,274	60.89
หนองจอก	59,694	38,289	64.14
มีนบุรี	67,723	41,934	61.92
คลองสามวา	63,188	40,571	64.21
ลาดกระบัง	78,293	46,039	58.8
ธนบุรี	106,968	62,961	58.86
คลองสาน	66,485	40,453	60.85
บางกอกน้อย	102,552	58,043	56.6
บางพลัด	87,247	50,872	58.31
บางกอกใหญ่	63,581	37,391	58.81
ภาษีเจริญ	99,283	58,295	58.72
บางแค	122,925	73,936	60.15
บางขุนเทียน	74,165	43,593	58.78
บางบอน	50,381	31,173	61.87
จอมทอง	119,784	68,781	57.42
ตลิ่งชัน	72,499	43,756	60.35
ทวีวัฒนา	37,566	23,794	63.34
ราษฎร์บูรณะ	65,111	37,848	58.13
ทุ่งครุ	62,293	36,843	59.14
หนองแขม	76,694	47,134	61.46
รวม	3,817,456	2,247,308	58.87